

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Martina Kozubalová

Možnosti péče o děti registrovaných partnerů

Diplomová práce

Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Možnosti péče o děti registrovaných partnerů vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 17. listopadu 2016

.....

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce prof. JUDr. Milaně Hrušákové, CSc., za její vedení, rady, podněty a vstřícný přístup.

Obsah

Obsah	4
Seznam použitých zkratek	6
Úvod.....	7
1 Základní pojmy	10
1.1 Registrované partnerství	10
1.2 Péče o dítě	11
1.3 Osvojení nezletilého.....	12
1.4 Náhradní rodinná péče	13
1.4.1 Svěření dítěte do péče jiné osoby.....	13
1.4.2 Pěstounská péče	14
1.4.3 Poručenství s výkonem osobní péče	15
2 Právní úprava	16
2.1 Česká právní úprava.....	16
2.1.1 Ústavní pořádek	16
2.1.2 Zákonné předpisy.....	17
2.2 Mezinárodní právní úprava	19
2.3 Přehled vybrané judikatury	20
2.4 Plánované legislativní změny	24
2.5 Úvahy de lege ferenda	25
3 Možnosti péče o děti registrovaných partnerů v České republice	29
3.1 Osvojení	29
3.2 Náhradní rodinná péče	33
3.2.1 Svěření dítěte do péče jiné osoby.....	34
3.2.2 Pěstounská péče	34
3.2.3 Poručenství s výkonem osobní péče	36
4 Srovnání se zahraniční úpravou	38
4.1 Vybrané státy Evropy	39
4.1.1 Dánsko	39
4.1.2 Slovenská republika	40
Závěr	42

Seznam použitých zdrojů.....	45
Abstrakt.....	50
Seznam klíčových slov	51

Seznam použitých zkratek

Ústava ČR	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
Listina	Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
Občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Zákon o Reg. partnerství	Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
Antidiskriminační zákon	Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
Evropská úmluva	Sdělení č. 209/1992 Sb., sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících
ESLP	Evropský soud pro lidská práva

Úvod

Kontroverznost homosexuality a registrovaných partnerství je z mého pohledu již minulostí. Diskutované však zůstává spojení homosexuality, registrovaného partnerství a rodičovství. Ze stran komunity podporující homosexuály je slyšet o potřebě rovnoprávnosti možností registrovaných partnerů, ale i neregistrovaných stejnopohlavních párů, v péči o děti samotné, ale i ve volbě možností jak o děti pečovat, např. cestou náhradní rodinné péče. Na straně druhé se ozývá hlas o něco konzervativnější, podporující tradiční hodnoty, včetně těch rodinných, kdy dítě vychovává žena a muž, nejlépe otec a matka, kteří uzavřeli manželský svazek. Tak, aby se dítěti dostalo všech hodnot a vzorů. Lásky matky a přísné ruky otce. Troufám si říct, že tento přísnější až vyhýbavý pohled vůči homosexualitě převládá i mezi českými politiky a zákonodárci. Ne vždy však tento postoj reprezentuje hodnoty a názory konkrétní osoby, tyto osoby musí najít kýženou ideální střední cestu mezi svými vlastními postoji a názory těch, které reprezentují.

Možnosti, které naskýtá péče o děti u registrovaných partnerů, ale i péče heterosexuálních rodičů, jsou podstatnou součástí života. Péče o děti, jejich výchova, formování jejich osobnosti, je podstatnou úlohou rodiče. Děti jsou budoucností lidstva. Naší budoucností. Budoucnost je tedy odrazem toho, co předáme dětem, jak je naučíme žít. Bezesporu každý si utváří své postoje, myšlenky a názory sám, avšak rodič má velký vliv. Je vzorem. Dětská osobnost se vyvíjí od dětství, automaticky tak přejímá a absorbuje informace ze svého nejbližšího okolí, kterým je rodina a rodiče, dále i z prostředí, ve kterém vyrůstají, či instituce, které rodiče vybírají a děti je posléze navštěvují. Rodič tak ze sebe předává dítěti vše, mnohdy i nevědomky, co říká, jak se chová, co dělá.

Téma své práce jsem si vybrala mimo jiné pro jeho aktuálnost, nejen v České republice, ale i ve světě. Lákavá je i dlouhodobá kontroverznost a nejednotnost v pohledu na homosexualitu. Nejen při pohledu na homosexualitu samu o sobě, toto téma totiž považuji ťekněme za vyřešené. Svět homosexualitu více či méně již přijal, uznal její existenci,

nepovažuje ji již za deviaci, trestný čin¹, hříčku přírody, či onemocnění². Existuje mnoho knih, článků i studií homosexuality, jejich příčin a jejího vývoje v moderních dějinách. Zajímavější a řekněme i složitější pro pochopení mi přijde kontroverze toho, co je povoleno homosexuálním párům stejně jako těm heterosexuálním. A hlavně i to co, a z jakého důvodu, je z těchto práv vyčleněno. Proč souhlasíme s uzavíráním registrovaných partnerství, ale na rodičovství stejnopohlavních párů se stále díváme skrze prsty jako na něco nepřírozeného? Ptal se někdo na názor dětí samotných? Je tento přístup opravdu v nejlepším zájmu dítěte? Děti v homoparentálních rodinách prokazatelně vyrůstají. Hovoříme tak o faktickém stavu ve společnosti.

Při výběru tématu diplomové práce jsem netušila, jak aktuální dění v legislativě ovlivní mou práci. V té době jsem o problematice rodičovských práv registrovaných partnerů věděla. Stejně tak jsem si zjistila, jakým směrem bych chtěla, aby tato problematika směřovala. Jaký v této věci zastávám názor. Přes má očekávání došlo k některým změnám přímo v době, kdy má práce byla již rozpracovaná. Změna se však netýkala v té době již připravované novely zákona o registrovaném partnerství z 12. září 2014. Do dnešního dne³ se však novela nedostala přes 1. čtení v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Došlo však ke změně § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství, které do té doby bylo klíčovým ustanovením v mé práci. Proto jsem svou diplomovou práci musela obsahově značně pozměnit tak, abych co nejaktuálněji zachytila nejen nastalé změny, ale taky situaci po zrušení daného ustanovení. Snažila jsem se vyhnout otrocké komparaci úpravy před změnou a po ní. A zároveň se vyhnout vlastním emočním projevům a zůstat tak co nejobjektivnější. I přes poměrně vyhraněný postoj k této problematice.

Není potřebné konat osvětu touto prací na akademické úrovni. Zůstává však zarážející mylná představa osob, které se nezajímají a neinformují. Lidská schopnost „dělat mrtvého brouka“ a posléze se všeznale o všem vyjadřovat je udivující a znepokojující. Ač již skončil

¹ Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 67/1957 Sb. účinném ke dni 30. prosince 1957

§ 241 Pohlavní styk s osobou téhož pohlaví

(1) Kdo se pohlavně stýká s osobou téhož pohlaví, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, dopustí-li se činu uvedeného v odstavci 1 a) s osobou mladší než osmnáct let, nebo b) za úplatu.

(3) Kdo se nabídne k pohlavnímu styku s osobou téhož pohlaví za úplatu, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

Zrušen k 1. lednu 1962

² Homosexuality není ode dne 17. května 1992 součástí Mezinárodní klasifikace nemocí Světové zdravotnické organizace.

Viz: BURTON, Neel. *When Homosexuality Stopped Being a Mental Disorder*. In: *Psychology Today* [online]. 18. srpna 2015 [cit. 7. listopadu 2016]. Dostupné z: <<https://www.psychologytoday.com/blog/hide-and-seek/201509/when-homosexuality-stopped-being-mental-disorder>>.

³ 7. listopadu 2016

masový hon na čarodějnice v podobě homosexuálně orientovaných osob, xenofobní postoj v tomto směru zaznamenávám i ve svém okolí. Za podstatný problém shledávám názory proti výchově dětí v homoparentálních rodinách. Žádné výzkumy nepotvrdily častou domněnku o tom, jak homosexuál může vychovat pouze homosexuála. Vždyť ani oni nebyli vychováváni jen homosexuály. Jedná se o vrozenou, přirozenou, trvalou, nezaviněnou a nezměnitelnou vlastnost. Poměrně značně rozšířenou v celosvětové fauně.

Ve své práci se zaměřím na analýzu české právní úpravy. Mým cílem je zjistit, jaké možnosti péče o děti se naskýtají registrovaným partnerům. A to jednak v porovnání s heterosexuálními páry, ale případně také se stejnopohlavními páry bez uzavřeného registrovaného partnerství. Základními zdroji budou samotné texty zákonů a komentářů spolu s odbornou literaturou zaměřenou na téma registrovaného partnerství. Práce je zaměřena na účinnou právní úpravu v České republice. Jedna z kapitol se krátce věnuje zahraniční právní úpravě. Jde o obecné nastínění legislativy v některých evropských zemích, zejména těch, které jsou svou úpravou v této oblasti svým způsobem významná (Dánsko). Nebo například ve státech sousedních.

1 Základní pojmy

V první kapitole považuji za nutné nastínit další obsah mé práce vymezením některých základních pojmů, týkajících se zvoleného tématu. Jak je z názvu již patrné, důležitými pojmy jsou registrované partnerství a možnosti péče o děti. Pokud jde o péči samotnou, je zapotřebí zde zařadit nejen péči partnerů o vlastní potomky, ale i možnosti, které nabízí náhradní rodinná péče. To znamená, svěřeni dítě do péče jiné osoby, pěstounská péče a v neposlední řadě také osvojení.

1.1 Registrované partnerství

Registrované partnerství je poměrně novým institutem v českém právním řádu. Zakotveno bylo zákonem č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů,⁴ (dále jen „zákon o Reg. partnerství“), kterým Česká republika umožnila homosexuálním jedincům vstoupit do určitého zákonem uznávaného svazku. Jde o statusový poměr blízkící se manželství, partneři jsou považováni za osoby blízké.⁵ Samotný zákon partnerství definuje v § 1, jako trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví.⁶ Z dikce tohoto ustanovení je patrné, že registrované partnerství nemohou uzavřít dvě osoby opačného pohlaví, tedy muž a žena. Stejně tak, jako v opačném případě je vyloučeno dvěma osobám stejného pohlaví uzavřít sňatek manželský. V § 656 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“) zákonodárce definuje manželství jako trvalý svazek muže a ženy.⁷

Zákonem stanovenou obligatorní podmínkou je potřeba českého státního občanství alespoň jednoho z partnerů. Zákonodárce se takto vypořádává s nesourodou situací úpravy homosexuálních svazků v Evropě. Cílem bylo znemožnit cizincům uzavírání partnerství v zemích, kde je tento, nebo obdobný institut povolen, pokud v jejich zemi tomu tak není.⁸

Dalšími podmínkami pro vstup do registrovaného partnerství jsou neexistence příbuzenství v linii přímé a sourozenectví, dosažení věku 18 let, neomezená svéprávnost v této

⁴ Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁵ FIALA, Josef. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1481 s. [online]. Beck-online.cz [cit. 29. února 2016]. Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembqhfwp64zrguxhezlhxfzi4tpozqw4zk7obqxe5domvzhg5dwne&groupIndex=0&rowIndex=0>>

⁶ Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁸ 115/2004 Dz. Důvodová zpráva k zákonu č. 115/2006 Sb. [online]. Beck-online.cz [cit. 29. února 2016]. Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=oz5f6mrqga3f6mjrgvpwi6rnnga>>.

oblasti a neexistence trvajícího předchozího manželství nebo partnerství, nebo jiného obdobného svazku. Poslední zmíněná podmínka taktéž odkazuje na nesourodou právní úpravu v evropských zemích. Jde o podmínky, které ve své podstatě korespondují s podmínkami pro vstup do manželství. Vyloučení vstupu do registrovaného partnerství z důvodu příbuzenství a omezené svéprávnosti jsou totožné s občanským zákoníkem. V případě stanovení dolní hranice pro vstup do partnerství na 18 let věku, jde opět o obdobu manželství dle občanského zákoníku, zákon o Reg. partnerství však nezná žádnou možnost povolení nižšího věku pro vstup do partnerství, jako je tomu v důsledku možného povolení ke vstupu do manželství soudem.⁹

Registrované partnerství vzniká souhlasným svobodným a úplným prohlášením, tento projev vůle musí být učiněn osobně před matričním úřadem. Samotný vznik partnerství tak má opět formu podobající se vniku manželství, rozdílem je absence obligatorní veřejnosti, slavnostnosti a přítomnosti dvou svědků dle § 656 občanského zákoníku.¹⁰ Zmiňované podobnosti manželství a registrovaného partnerství však nestaví tyto dva instituty na roveň.

Existuje stále velké množství rozdílů v právech a povinnostech mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím, které jsou v partnerství neupraveny, ba výslovně zakázány. Příkladem je možné zmínit neexistenci obdoby společného jmění manželů, které vzniká dnem uzavření manželství, neexistenci dávek obdobných vdovskému a vdoveckému důchodu, neexistence vniku společného nájmu domu, nebo bytu po vstupu do partnerství, příp. přechodu nájmu bytu na pozůstalého partnera po smrti druhého.¹¹ Pro tuto práci jsou nejzásadnějším rozdílem odlišné možnosti registrovaných partnerů v péči o děti, k čemuž se dostanu níže.

1.2 Péče o dítě

Péče o dítě je velmi neurčitý pojem, můžeme sem zařadit péči rodičů o dítě, ale i náhradní rodinnou péči. Důvodová zpráva k občanskému zákoníku v části týkající se péče o dítě uvádí: „Povinnost a právo rodiče pečovat o osobu svého dítěte, to jest fyzicky o ně pečovat (starat se o jeho fyzické, tělesné potřeby, zajistit jeho lidskou existenci), chránit je a pečovat o ně jako o jedince sociálního, myslícího, cítícího, jako o inteligentní bytost, řídit jeho jednání,

⁹ HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Rodinné právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 328 s., s. 105-109.

¹⁰ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹¹ Zákon v těchto případech hovoří o manželu, nikoliv však o manželu, či partneru. Legislativa tak svou dikcí vylučuje stejná práva pro manžele a registrované partnery.

Viz: ČECH, Jaroslav. Několik poznámek k majetkovému společenství registrovaných partnerů, *Právní fórum*, 2009, roč. 6, č. 7, s. 268-270.

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

dohlížet na ně (resp. kontrolovat je), stýkat se s ním osobně, určovat místo jeho pobytu atd., představuje bohatou a rozmanitou množinu právem reglementovaných činností. Přitom je vždy třeba mít na zřeteli, že dítě je aktivním subjektem, že je samo sebou, a že tudíž není možné vyžadovat od něj slepou poslušnost typu podřízení otcovské moci. ¹²

Péčí o dítě máme zpravidla na mysli osobní péči rodiče, ale i jiné osoby, o dítě, zahrnující péči o jeho zdraví, psychický, rozumový i mravní vývoj. Jde o faktický výkon rodičovské odpovědnosti, avšak není její obligatorní součástí. Rodiče a dále jen soud mohou rozhodnout, že péče o dítě bude svěřena jiné osobě, případně výchovnému zařízení. Vždy je však nutné sledovat zájem a blaho dítěte. ¹³

1.3 Osvojení nezletilého

Osvojení samo o sobě není novým institutem práva, tento pojem nalezneme již v právu římském. V něm osvojení napodobovalo a nahrazovalo původní, biologický a přirozený vztah mezi rodiči a dětmi. ¹⁴ Nově obsahuje český občanský zákoník legální definici osvojení v § 794 „Osvojením se rozumí přijetí cizí osoby za vlastní“ ¹⁵ Ta vyjadřuje základní princip osvojení, kterým je nahrazení původní biologické rodiny, rodinným prostředím novým, které osvojeného přijme za vlastního. Osvojené dítě tak ztrácí vazby a také práva a povinnosti vůči původní rodině a naopak. ¹⁶ Osvojení znamená významnou statusovou změnu, osvojiteli či osvojitelům ¹⁷ vnikají nová práva a povinnosti vyplývající z nově nabyté rodičovské odpovědnosti, včetně osobní péče o nezletilého, ale i jiná práva vyplývající jak z práva soukromého tak i veřejného.

Dle mého názoru je osvojení největší zásahem do života dítěte a i proto jde o subsidiární řešení výkonu péče. Subsidiarita je zakotvena i v Listině, kdy v první řadě přísluší péče o děti rodičům, děti mají právo na rodičovskou péči, tato mohou být omezena pouze rozhodnutím soudu na základě zákona. Zvláštní ochrana dětí je zaručena. ¹⁸ Přednost tak má péče v přirozené

¹² 89/2012 Dz. *Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb.* [online]. Beck-online.cz [cit. 29. února 2016]. Dostupné na < <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam> >

¹³ WESTPHALOVÁ, Lenka. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1349 s., s. 912-916.

¹⁴ SEDLÁČEK, Jaromír. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému*. Sv. 1. Praha: V. Linhart, 1935, str. 894.

¹⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁶ SEDLÁČEK, Petr. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1349 s., 597-614.

¹⁷ Rozeznáváme osvojení individuální a společné. Pod individuální osvojení řadíme jak osvojením jedním z manželů, v případě, že nezletilé dítě je potomkem manžela, ale také osvojení jinou osobou.

¹⁸ Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

biologické rodině, stejně tak jako má přednost osvojení v zemi původu před mezinárodním osvojením.¹⁹

Právě díky, osvojením vznikající statusové změně, závažnosti a v podstatě nezrušitelnosti, zákonodárce řadí osvojení v občanském zákoníku mimo instituty náhradní rodinné péče. Ty jsou v občanském zákoníku zařazeny o více než sto ustanovení dále.

1.4 Náhradní rodinná péče

Stejně jako v případě osvojení je náhradní rodinná péče subsidiárním řešením. Na rozdíl od osvojení v těchto případech jde pouze o dočasná řešení, v případech kdy rodiče nejsou schopni se o dítě starat. Statusový poměr mezi rodiči a dětmi zůstává zachován. Stejně tak jako je zachována rodičovská odpovědnost a výkon některých práv a povinností. Stále platí, že nejdůležitější je zájem a blaho dítěte, přiměřenost zásahu, také jde o zásah ultima ratio. Mezi instituty, které řadíme do náhradní rodinné péče patří, svěřenectví, pěstounská péče a poručenství s výkonem osobní péče poručníka.²⁰

1.4.1 Svěření dítěte do péče jiné osoby

Svěření do péče jiného je jeden ze staronových institutů náhradní rodinné péče. Využívaný v případě, kdy rodiče se nemohou, nebo nechtějí o dítě starat.²¹ Svěření se vyznačuje tím, že osobou pečující se stává příbuzný dítěte, případně jiná osoba dítěti či rodičům blízká. V čemž tkví výhoda tohoto institutu, mezi dítětem a osobou, jež o ně má pečovat, je již vytvořen vztah. Zpravidla se jedná o prarodiče, dospělé sourozence, případně sourozence rodičů. Přejít z vlastní rodiny tak pro nezletilého není zvláště citově náročný, jako by tomu mohlo být při umístění do cizí rodiny a neznámého prostředí. Při svěření dítěte do cizí péče zůstává zájem na tom, aby dítě udržovalo kontakt a vztahy se svou rodinou.²² Tomu také odpovídají povinnosti původní rodiny, svěření do péče ze své podstaty není státem odměňováno v podobě dávek za opatrování dítěte, k tomu slouží povinnost platit výživné na dítě stanovená rodičům.²³

¹⁹ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. *Rodinné právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 328 s., s. 151-152.

²⁰ WESTPHALOVÁ, Lenka. Tamtéž. s. 279.

Srov.: NOŽÍŘOVÁ, Jana. *Náhradní rodinná péče*. Praha: Linde, 2012, 94 s.

MATĚJČEK, Zdeněk a kol. *Náhradní rodinná péče*. Průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny. 1. vydání. Praha: Portál, 1999, 183 s.

²¹ WESTPHALOVÁ, Lenka. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1349 s., s. 1236-1245.

²² WESTPHALOVÁ, Lenka. *Rodinné právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 328 s., s. 279-283.

²³ 89/2012 Dz. *Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb.* [online]. Beck-online.cz [cit. 29. února 2016]. Dostupné na < <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam> >.

Zákonodárce vystavěl tento institut na dočasnosti, prohlubování vztahu s vlastní rodinou, mírném, nejlépe netraumatizujícím a nenásilném přechodu dítěte do péče jiné osoby. V nejlepším zájmu dítěte požívá tato osobní náhradní rodinná péče přednost před výchovou ústavní. Zájem zákonodárce byl i takový, aby svěřenectví nebylo zneužíváno jako předstupeň osvojení, které má být zprostředkováno státem.²⁴

1.4.2 Pěstounská péče

Pěstounská péče je dalším institutem náhradní rodinné péče²⁵, jejímž účelem je osobní rodinná péče o dítě, v prostředí rodinu připomínajícím. „Pěstounskou péči chápeme jako tradiční soukromoprávní instituci s veřejnoprávními rysy, které spočívají v jejím zprostředkování, hmotném zabezpečení, kontrole ze strany státu a v neposlední řadě i v podpoře a provázení pěstounů.“²⁶ O umístění dítěte do pěstounské péče rozhoduje soud se souhlasem pěstouna. V rámci státní kontroly nad pěstounskou péčí, stát vybírá děti i pěstouny vhodné pro tento typ péče.

Pěstoun vykonává osobní péči o dítě, je oprávněn rozhodovat v záležitostech dítěte, zastupovat ho v běžných záležitostech. Má povinnost informovat rodiče o podstatných záležitostech dítěte, prohlubovat vztah dítěte s rodinou, povolit osobní styk. Fakultativní součástí pěstounské péče je tzv. péče předpěstounská, která podléhá doзору soudu. Soud rozhodne o potřebnosti předpěstounské péče i o délce jejího trvání. Slouží k určité aklimatizaci dítěte v nové rodině, navázání vztahů mezi pěstounem a dítětem, ale také s ostatními členy nové domácnosti.²⁷

Zároveň, jak bylo již zmíněno výše, jde o subsidiární možnost péče o děti, která je dočasná, má přednost před péčí ústavní, musí odpovídat zájmu dítěte. Rodiče zůstávají nositeli rodičovské odpovědnosti apod.²⁸

²⁴ 89/2012 Dz. *Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb.* [online]. Beck-online.cz [cit. 29. února 2016]. Dostupné na < <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam> >.

²⁵ HRUŠÁKOVÁ, Milana. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1481 s. [online]. Beck-online.cz [cit. 29. února 2016]. Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembqhfwp64zrguxhazltorxxk3ttnnqv64dfmnsq&groupIndex=0&rowIndex=0>>

²⁶ WESTPHALOVÁ, Lenka. *Rodinné právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 328 s., s. 283.

²⁷ WESTPHALOVÁ, Lenka. *Občanský zákoník II*. Rodinné právo (§655-975). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1349 s., s. 1255- 1271.

²⁸ Viz např.: 89/2012 Dz § 958.

1.4.3 Poručenství s výkonem osobní péče

Poručenství²⁹ s výkonem osobní péče je fakultativní stránkou poručenství. Pokud poručník o dítě osobně pečuje, vniká mu nárok na všechny dávky pěstounské péče. Výjimku tvoří úzká skupina blízkých příbuzných, těmto osobám jsou dávky vypláceny v případech hodných zvláštního zřetele, zejm. s ohledem na sociální a majetkové poměry.³⁰

²⁹ Poručenství je dalším tradičním institutem náhradní rodinné péče. Je využíván v případech, kdy nezletilé dítě nemá zákonného zástupce. Povinnostmi poručníka jsou jak výchova, tak i správa majetku podléhající kontrole soudu, osobní péče o dítě není obligatorní. V zájmu dítěte soud stanoví poručníkem osobu dle přání rodičů, jinou osobu, která se přihlásí (často osoba blízká a rodinní příslušníci), nebo osobu vybranou soudem. Vždy však jen se souhlasem poručníka, který musí být schopen zajistit výchovu a řádný život pro nezletilého.

Viz: HRUŠÁKOVÁ, Milana. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1481 s. [online]. Beck-online.cz [cit. 29. února 2016]. Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembqhfpw64zrguxha33sovrwk3ttor3gs>>

³⁰ WESTPHALOVÁ, Lenka. *Rodinné právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 328 s., s. 288.

2 Právní úprava

2.1 Česká právní úprava

2.1.1 Ústavní pořádek

V případě právní úpravy problematiky registrovaného partnerství padne první myšlenka na zákon č. 115/2006 Sb., o Reg. partnerství³¹, nejde však o jediný předpis týkající se tematiky této práce. Patří zde mnoho dalších, které jsou nedílnou součástí problematiky registrovaného partnerství a možností partnerů v péči o děti. Zmíním dále několik základních ustanovení, týkající se této konkrétní problematiky. Ty by měly být následně také základem posouzení možné diskriminace, či nevhodnosti aktuální právní úpravy.

Nejvíce zavazující a nejsilnější ustanovení českého právního řádu jsou bezesporu zákony ústavní. Čl. 10 Ústavy ČR³² je projevem implementace některých mezinárodních smluv do právního pořádku České republiky. Rovnost práv a svobod registrovaných partnerů zaštiťuje řada ustanovení Listiny³³. V první řadě čl. 3 Listiny zakotvuje rovná práva a svobody všem bez rozdílu „pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, nebo jiného postavení.“ Právě pod toto „jiné postavení“ můžeme zařadit také registrované partnerství, které, jak nastíním dále, by mohlo být podle mého názoru znevýhodňující. V postavení jak vůči heterosexuálním jedincům, manželům, ale také k homosexuálům, kteří neuzavřeli registrované partnerství. Čl. 10 a čl. 32 Listiny obsahují zákonnou ochranu rodiny³⁴ a rodičovství, před neoprávněnými zásahy, rodičovskou péči i případnou pomoc státu při výkonu této péče. V neposlední řadě také čl. 7 Listiny zaručující základní lidské právo na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí hraje roli. Součástí tohoto práva je realizace vlastní osobnosti, sebeurčení, právo rozhodovat o sobě

³¹ Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

³² Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

³³ Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

³⁴ Pojem rodina je definován různými způsoby, neexistuje však legální definice v právním řádu, stejně tak jako rodina není subjektem práva. Důvody mohou být různé. Mezi základní prvky rodiny dozajista můžeme řadit společné soužití, hospodaření s majetkem, vedení domácnosti. Nevyplývá však, že by rodina byla vázána na manželství. Spíše zahrnuje vztahy rodičů, dětí, i dalších příbuzných, zpravidla na základě vztahu biologického. Není tak vyloučeno, že by registrovaní partneři nemohli tvořit rodinu.

Viz: HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1349 s., s. 1-5.

RADVANOVÁ, Senta in: RADVANOVÁ, Senta a kol. *Rodina a dítě v novém občanském zákoníku*. Praha: C. H. Beck, 2015, str. 3 a násl..

HRUŠÁKOVÁ, Milana. *České rodinné právo*. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita a Doplněk, 2006, str. 12.

samém a způsobu vedení svého života, kam osobně řadím i rozhodnutí o způsobu partnerského soužití a rodičovství.³⁵

2.1.2 **Zákonné předpisy**

Zákon č. 198/2009 Sb. o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů³⁶ (dále jen Antidiskriminační zákon), byl přijat v návaznosti na potřeby stanovené Evropskou unií, jejímž požadavkem, pro tuto práci významným, byl mimo jiné zákaz diskriminace na základě sexuální orientace. Nutno poznamenat, že Antidiskriminační zákon byl přijat jako *lex generalis* k zákonu o registrovaném partnerství. Pokud tak zákon o Reg. partnerství jako *lex specialis* výslovně zakazoval adopci registrovanými partnery, nemohlo toto být považováno za diskriminační z pohledu Antidiskriminačního zákona.³⁷

Pohlížíme-li na zákon o registrovaném partnerství jako na *lex specialis* a to jak vůči Antidiskriminačnímu zákonu, tak i občanskému zákoníku, je pro mé téma nejzásadnějším § 13 zákona o Reg. partnerství, který zněl do 21. července 2016 takto: „(1) Existence partnerství není překážkou výkonu rodičovské zodpovědnosti partnera vůči dítěti ani překážkou svěřením jeho dítěte do jeho výchovy. Partner, který je rodičem, je povinen zajistit vývoj dítěte a důsledně chránit jeho zájmy při použití přiměřených výchovných prostředků, tak, aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a ohroženo jeho zdraví a tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj.

(2) Trvajícím partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte.

(3) Pokud jeden z partnerů pečuje o dítě a oba partneři žijí ve společné domácnosti, podílí se na výchově dítěte i druhý partner; povinnosti týkající se ochrany vývoje a výchovy dítěte se vztahují i na tohoto partnera.“³⁸ Dne 14. června tohoto roku vydal Ústavní soud nález³⁹, který téma této práce značně zasáhl. Ústavní soud tímto náležen zrušil § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství. Znění odstavce dva tohoto paragrafu výslovně zakazovalo osvojení jedním z registrovaných partnerů. V tomto případě nešlo o diskriminaci na základě sexuální orientace. Dovožuji to z toho, že osvojení homosexuálním jedincem, není překážkou případného osvojení. Zákonodárce tak nepřiznával toto právo pouze osobě, která uzavřela

³⁵ WAGNEROVÁ, Eliška a kol. *Listina základních práv a svobod*. Komentář. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s. 2012, s. 281-282.

³⁶ Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

³⁷ BOUČKOVÁ, Pavla a kol. *Antidiskriminační zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 432 s., s. 70-76.

³⁸ Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 89/2012 Sb. a zákona č. 312/2013 Sb. účinných ke dni 1. ledna 2014

³⁹ Nález Ústavního soudu č. 234/2016 Sb., ze dne 14. června 2016, sp. zn. PL. ÚS 7/15

registrované partnerství, nikoliv jakékoliv osobě s homosexuální sexuální orientací. Novela zákona, spočívající ve zrušení části zákona na základě rozhodnutí Ústavního soudu České republiky, vypouští znění odstavce dva z důvodu diskriminace na základě nikoliv sexuální orientace, ale „napadené zákonné ustanovení Ústavní soud shledal rozporným s právem na lidskou důstojnost, s právem na soukromý život a se zákazem diskriminace zakotvenými v čl. 1, čl. 3 odst. 1, čl. 10 odst. 1, 2 Listiny a v čl. 8 odst. 1 a čl. 14 Úmluvy“.⁴⁰ Kdy čl. 1 Listiny zaručuje svobodu a rovnost lidí, čl. 3 odst. 1 Listiny spolu s čl. 14 Evropské úmluvy pak obsahuje tzv. zákaz diskriminace, kdy, jak už jsme určili dříve, registrované partnerství spadá pod tzv. „jiné postavení“. Právo na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a ochranu jména, ochranu před neoprávněným zásahem do soukromého a rodinného života obsahuje čl. 10 odst. 1 a 2 Listiny shodně s čl. 8 odst. 1 a 2 Evropské úmluvy.

Pokud hovoříme o institutu svěřeni dítěte do péče jiné osoby, tak v tomto případě občanský zákoník nehovoří o nemožnosti svěřeni dítěte do péče registrovaného partnera. Nehovoří však ani o možnosti společného svěřeni, bez rozdílu pro heterosexuální a homosexuální osoby. Požadavky na osobu pečující obsahuje § 954 občanského zákoníku, který stanovuje nutnost záruky řádné péče o nezletilého, bydliště na území České republiky a souhlas se svěřením.

Problematiku poručenství obsahuje § 928 a násl. občanského zákoníku. Poručníkem je jmenována osoba, kterou rodiče určili, nebo jiná osoba příbuzná, či blízká, ale i jiná vhodná osoba. Jmenování soudem lze odmítnout, tedy je nutný souhlas případného poručníka. Občanský zákoník uvádí v § 932, že jmenovat poručníkem lze osobu plně svéprávnou, svým způsobem života vhodnou. Dále zákon uvádí, že je možné jmenovat i dvě osoby do funkce poručníka, zejména pak manžele.

V případě pěstounské péče jsou požadavky totožné se svěřením dítěte do péče jiné osoby. § 962 občanského zákoníku uvádí bydliště v České republice, záruku řádné péče a souhlas s výkonem pěstounství. S ohledem na zájmy dítěte dá soud přednost osobě blízké nebo příbuzné před jinými osobami vhodnými pro stanovení pěstounem.

⁴⁰ Nález Ústavního soudu č. 234/2016 Sb., ze dne 14. června 2016, sp. zn. PL. ÚS 7/15. Bod 50.

2.2 Mezinárodní právní úprava

Na tomto místě bych ráda zmínila ty nejdůležitější mezinárodní předpisy, jimiž je Česká republika vázána. I v případě, kdy jsem vyselektovala pouze ty, které zapadají do tématu práce, jich zbylo velké množství. Za nejdůležitější v tomto směru pokládám Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod, a to i v souvislosti s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva, kterou se budu zabývat níže. Nezapomínejme však na jiné předpisy, které bohatě zaštiťují oblasti diskriminace, rodiny, dětí, péče o dítě, blaha dítěte apod.

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (dále také „Evropská úmluva“)⁴¹ je bezpochyby jednou z nejdůležitějších úmluv v rámci Rady Evropy. Pro tuto práci je podstatný čl. 8 Evropské úmluvy, který deklaruje právo na respektování soukromého a rodinného života: „Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.“ V tomto směru výklad tohoto ustanovení dosáhl jiných rozměrů na základě případu *Kozak v. Polsko*, o němž bude taktéž zmínka níže. Dalším podstatným ustanovením je čl. 14 této úmluvy, upravující otázku diskriminace. Ve výčtu důvodů shledaných jako diskriminační, můžeme sexuální orientaci i případně uzavřené registrované partnerství podřadit pod označení „jiné postavení“.⁴² Tento článek byl v rozšířené verzi, tzv. absolutní zákaz diskriminace, obsažen v dodatkovém Protokolu č. 12 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.⁴³ Právě tento Protokol se stal poměrně kontroverzním a mnoho států k němu nepřistoupilo, nebo jej neratifikovalo. A to včetně České republiky, která tímto není vázána.

V rámci členství České republiky v Evropské unii bych ráda velmi krátce zmínila čl. 2 a 3 Smlouvy o Evropské unii⁴⁴, jejichž obsahem je taktéž zákaz diskriminace, a totéž obsahující čl. 10 Smlouvy o fungování Evropské unie.⁴⁵ Pojem dítě je definován čl. 1 Úmluvy o právech dítěte⁴⁶, dalšími významnými předpisy jsou např. Deklarace o právech dítěte, Všeobecná

⁴¹ Sdělení č. 209/1992 Sb., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících

⁴² „Užívání práv a svobod přiznaných touto Úmluvou musí být zajištěno bez diskriminace založené na jakémkoliv důvodu, jako je pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, národnostní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní menšině, majetek, rod nebo jiné postavení.“

Viz: čl. 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod

⁴³ Protokol č. 12 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod [online]. [cit. 12. března 2016] Dostupné na: <http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_CES.pdf>.

⁴⁴ Smlouva o Evropské unii [online]. [cit. 12. března 2016]. Dostupné na: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457797620895&uri=CELEX:12012M/TXT>>.

⁴⁵ Smlouva o fungování Evropské unie [online]. [cit. 12. března 2016]. Dostupné na: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457797760919&uri=CELEX:12012E/TXT>>.

⁴⁶ Sdělení federálního ministerstva zahraničí č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte

deklarace lidských práv, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, jejichž obsahem je taktéž zákaz diskriminace a ochrana rodiny a rodinného a soukromého života.

2.3 Přehled vybrané judikatury

V této podkapitole bych ráda krátce nastínila vybranou judikaturu k tématu, a to i s ohledem na její postupný vývoj. Za zásadní považuji judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) ve Štrasburku, jehož úkolem je interpretace Evropské úmluvy. Nutno podotknout, že úkolem ESLP je interpretovat Evropskou úmluvu s ohledem na vývoj společnosti i právních a kulturních postojů členských zemí.

Ač na první pohled nezapadající je rozhodnutí ESLP *Kozak v. Polsko*⁴⁷ z roku 2010, který se týká přechodu nájmu bytu na druhého partnera, respektive druhu, po smrti. V tomto rozsudku však soud poprvé uznal, že pod pojmem rodina se může skrývat i jiné soužití, než soužití muže a ženy, nejlépe manželského páru, bylo užito označení *de facto marital cohabitation*.⁴⁸ Uznává tedy existenci rodiny, v rámci homosexuálních párů právě s ohledem na vývoj společnosti, která již nepovažuje za jedinou možnost soužití rodinu vzniklou mezi ženou a mužem. Právě toto rozhodnutí se promítá v mých předešlých, ale i následných tvrzeních o právu registrovaných partnerů, ale i jiných homosexuálních párů, na rodinu a rodinný život chráněný právem. K podobnému stanovisku senát dospěl ve věci *Schalk a Kopf v. Rakousko*⁴⁹, v tomto případě se jednalo o to, zda stejnopohlavní páry mají, čí nemají právo na uzavření manželství dle Evropské úmluvy. V tomto případě soud jednomyslně potvrdil, že ve smluvních státech neexistuje právo stejnopohlavních párů na uzavření manželství. Mimo jiné však potvrdil, že tyto páry splňují definici rodinného života a rodiny v rámci čl. 8 Evropské úmluvy.⁵⁰

Pokud se v rámci judikatury ESLP ohlédneme do nedávné minulosti, zjistíme, že judikatura Evropského soudu pro lidská práva se v oblasti homoparentálních rodin⁵¹ skutečně vyvíjí. Rozhodnutí *Fretté v. Francie*⁵² z roku 2002 se týkalo homosexuálního stěžovatele, který ve Francii chtěl osvojit dítě, v této době Francie povolovala osvojení jednotlivcům, bez ohledu

⁴⁷ Rozhodnutí ESLP ze dne 2. března 2010, *Kozak v. Polsko* (stížnost č. 13102/02)

⁴⁸ BOUČKOVÁ, PAVLA a kol. *Antidiskriminační zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, 425 s., s. 70-76.

⁴⁹ Rozhodnutí ESLP ze dne 24. června 2010, *Schalk a Kopf v. Rakousko* (stížnost č. 30141/04)

⁵⁰ Předpis č. 209/1992 Sb., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících

⁵¹ Homoparentální rodina je výraz, který definuje takový rodinný model, v němž se objevují dospělé osoby s homosexuální orientací. Nejde tak o klasický model rodiny tvořený mužem a ženou, ale o rodiny tvořeny dvěma ženami, nebo dvěma muži.

Viz: *Homoparentalita* [online]. [cit. 15. března 2016]. Dostupné na: <<https://cs.wikipedia.org/wiki/Homoparentalita>>.

⁵² Rozhodnutí ESLP ze dne 26. února 2002, *Fretté v. Francie* (stížnost č. 36515/97)

na sexuální orientaci. Stěžovateli však ve Francii bylo odepřeno dítě osvojit z důvodu jeho sexuální orientace a ten se následně obrátil na ESLP, protože se cítil být dotčen na svých právech dle čl. 8 a 14 Evropské úmluvy. V tomto případě však ESLP stížnost zamítl. Shledal, že Francie skutečně odepřela osvojení stěžovateli z důvodu sexuální orientace, avšak učinila tak při ochraně zájmu dítěte.⁵³ Zájem dítěte má v těchto případech vždy přednost. Soud konstatoval, že neexistuje jednotný pohled osvojení homosexuálními jedinci v Evropě, ani jednotná právní úprava, nelze tedy stížnost považovat za oprávněnou s ohledem na postoje Francie na danou problematiku a možnost širokého uvážení vnitrostátních orgánů.⁵⁴

Pro objasnění mých předchozích tvrzení o vývoji judikatury ESLP je vhodné nyní zařadit rozhodnutí E.B. v. Francie.⁵⁵ Paní E.B. tvořila dlouhodobý lesbický pár se svou partnerkou. Stěžovatelka se ve Francii rozhodla osvojit si dítě, to jí bylo soudem odmítnuto z důvodu zájmu dítěte a nezajištění mužského vzoru v rodině. Velký senát ESPL přisvědčil stěžovateli, že Francie neprokázala nediskriminační charakter odepření osvojení, a to ani v základním bodu, o který se opíralo rozhodnutí francouzského soudu, tedy o vliv absence mužského vzoru v rodině na zájmy a vývoj dítěte. ESLP v tomto případě stížnosti vyhověl.⁵⁶

Za významné je nutno také považovat rozhodnutí X a ostatní v. Rakousko⁵⁷ z roku 2013. V tomto případě se jednalo o stěžovatelky z Rakouska, které spolu dlouhodobě žily v jedné domácnosti a tvořily rodinu spolu se synem jedné z žen, který s nimi trvale žil. Ač v Rakousku existuje možnost legálního partnerství osob s homosexuální orientací, stěžovatelky jej neuzavřely. Stížnost byla podána na základě neúspěchu stěžovatelek u rakouských soudů, když partnerka matky dítěte soudně žádala o osvojení dítěte své partnerky. V tomto případě se tak jednalo o adopci dítěte druhým partnerem, který není rodičem (tzv. second-parent adoption). Hlavním bodem, kterým se ESLP zabýval, bylo, že rakouská legislativa, která je v této oblasti poměrně ojedinělá, umožňuje second-parent adoption také nesezdaným heterosexuálním párům. V tomto případě ESLP označil tento přístup za jednoznačně diskriminační, při porovnání přístupu vůči manželským párům, registrovaným partnerům i nesezdaným heterosexuálním párům. Jelikož dle právní úpravy nesezdaný heterosexuální pár má tuto

⁵³ FELDMAN, David. Adoption and discrimination: what are convention rights?. *The Cambridge Law Journal*, 2008, roč. 67, č. 3, str. 481-483.

⁵⁴ HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. *Rodinné právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 328 s., s. 112.

⁵⁵ Rozhodnutí ESLP ze dne 22. ledna 2008, *E.B. v. Francie* (stížnost č. 43546/02)

⁵⁶ BOUČKOVÁ, Pavla. E. B. v. Francie: Je odmítání adopce homosexuálním jednotlivcům diskriminační?. *Jurisprudence*, 2008, č. 2. str. 47.

⁵⁷ Rozhodnutí ESLP ze dne 19. února 2013, *X a ostatní v. Rakousko* (stížnost č. 19010/07). Dostupné na: <[http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-1167#{"itemid":\["001-1167"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-1167#{)>.

možnost, zákaz osvojení u stěžovatelek nesleduje legitimní cíl a je diskriminační z důvodu sexuální orientace.

Z mého pohledu považuji za nutné v tuto chvíli zmínit, že ač chlapec trvale žil se stěžovatelkami v jedné domácnosti a ty o něj společně pečovaly, měl také biologického otce, zapsaného v rodném listu, který o své dítě jevil zájem a s osvojením nesouhlasil.⁵⁸ Tímto rozsudkem senát ESLP odmítá celospolečenský předsudek o tom, že výchova dítěte v homoparentálním prostředí je automaticky a principiálně pro dítě nevhodná, nepříznivá, ba dokonce škodlivá. V závěru svého rozhodnutí ESLP konstatuje, že toto rozhodnutí není možné brát jako obecné stanovisko a je nutné posuzovat tyto případy individuálně ve vztahu ke konkrétnímu členskému státu. Ve stanovisku české veřejné ochránkyně práv k tomuto rozhodnutí pak stojí, že na základě tohoto rozhodnutí ESLP byla i česká právní úprava diskriminační. Konkrétně se jednalo o už zmiňovaný § 13 odst. 2 zákon o Reg. partnerství,⁵⁹ ochránkyně zde upozorňovala na možnou budoucí problematiku tohoto ustanovení a doporučuje legislativní změnu. Lze předpokládat, že i k tomuto stanovisku přihlédl Ústavní soud při rozhodování o zrušení ustanovení zákona o Reg. partnerství z června 2016.⁶⁰

Jak jsem již výše zmínila, česká právní úprava by s ohledem na judikaturu mohla mít diskriminační charakter v případě, kdy je registrovaným partnerům odepřeno společné osvojení, ale také osvojení dítěte partnera (tzv. second-parent adoption). Jedním z diskutovaných problémů, které ospravedlňují tyto zákazy je právě statusová změna provázející osvojení. V návaznosti na zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a změně některých souvisejících zákonů, který určuje, že do rodného listu dítěte, se zapisují údaje rodičů. Reálně však problém nastává ve chvíli, kdy má být vyplněna kolonka "matka" a měla by obsahovat mužské jméno, nebo naopak kdy by jako "otec" měla být úředně zapsána žena. Příkladem může být případ Lukase Dixena Ambrože z roku 2014.

V tomto případě se jednalo o chlapce narozeného v homosexuálním partnerství, v Los Angeles v USA, kde mu byl vydán rodný list, ve kterém byl jako "matka" zapsán Rasmus Dixen Petersen, státní občan Dánska a jako "otec" Jiří Amrož, státní občan České republiky. Pan Amrož žádal o zápis narození svého syna u zvláštní matriky v Brně. Tato žádost byla zamítnuta

⁵⁸ OTÁHALOVÁ, Lucie. Evropský soud pro lidská práva vydal zásadní rozhodnutí adopcím dětístejnopohlavními páry. *Bulletin centra pro lidská práva a demokratizaci*, 2013, roč. 5, č. 3, str. 11-13.

⁵⁹ Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 89/2012 Sb. a zákona č. 312/2013 Sb. účinných ke dni 1. ledna 2014

⁶⁰ ŠABATOVÁ, Anna. *Absolutní zákaz osvojení dítěte druhým registrovaným partnerem je diskriminační, vyslovil ESLP ve svém průlomovém rozsudku* [online]. ochrance.cz, 1. března 2013 [cit. 19. března 2016]. Dostupné na: <<http://www.ochrance.cz/diskriminace/aktuality-z-diskriminace/aktuality-z-diskriminace-2013/absolutni-zakaz-osvojeni-ditete-druhym-registrovanym-partnerem-je-diskriminacni-vyslovil-e/>>.

s odůvodněním, že nelze v souladu s českým veřejným právem a veřejným pořádkem vydat rozhodnutí se zapsanými osobami stejného pohlaví jako rodiči dítěte. Z těchto důvodů, jak uvádí Ministerstvo vnitra České republiky, nepostupoval matriční úřad dle § 14 - 19 zákona o mezinárodním právu soukromém (dále jen ZMPS)⁶¹ a neuznal veřejnou listinu (rodný list) o narození Lukase Dixena Ambrože.⁶²

Problematika statusových změn osvojených dětí zůstane problematickou a diskutovatelnou také nyní po vydání nálezu Ústavního soudu⁶³ o zrušení zákazu osvojení registrovanými partnery, který obsahoval § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství. Jde o rozhodnutí nové, aktuální a dle mého názoru veřejností ne příliš diskutované. Ústavní soud se ve zmiňovaném nálezu zabýval poměrně široce pojmem rodina, nastínil dotčenou judikaturu, která vcelku odpovídá judikatuře mnou zmíněné. V argumentační části jsou dle mého názoru zásadní body 40 a násl., v nichž soud upozorňuje na nesrozumitelnosti, nelogičnost a iracionálnost právní úpravy, která de facto diskriminuje osoby v registrovaném partnerství. Činí tak nesmyslný rozdíl, mezi "nesezdanými" osobami stejného pohlaví, žijícími v trvalém a pevném svazku a partnery v uzavřeném registrovaném partnerství. Dále považuje za řekněme nelogický zákaz osvojení registrovanými partnery, avšak zároveň je zavazuje společnou péčí a výchovou dítěte druhého partnera, s nímž žije ve společné domácnosti. Což ve svém rozhodnutí Ústavní soud shledal za neslučitelné s právem na lidskou důstojnost, právem na soukromý život a zákazem diskriminace, a rozhodl tak o zrušení ustanovení § 13 odst. 2 zákona o Reg. partnerství.

⁶¹ Zákon č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém

⁶² Informace č. 14/2014 - Lukas Dixen Ambrož, nar. 30. 7. 2013 Arcadia, Kalifornie - Spojené státy. Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. kr-olomoucky.cz, 10. září 2014. [cit. 26. března 2016]. Dostupné na: <<https://www.kr-olomoucky.cz/stanoviska-ministerstva-vnitra-2014-cl-1443.html>>.

⁶³ Nález Ústavního soudu č. 234/2016 Sb., ze dne 14. června 2016, sp. zn. PL. ÚS 7/15

2.4 Plánované legislativní změny

Možný vývoj situace v souladu s judikaturou ESLP zaznamenáváme v návrhu novely zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony⁶⁴. Tato novela obsahuje změnu v podobě přidání § 13a za již existující § 13 zákona o Reg. partnerství, jehož znění dle návrhu je v tuto chvíli takovéto:

„§ 13a (1) Partner může osvojit dítě svého partnera, přičemž se obdobně použijí ustanovení občanského zákoníku³⁾ o osvojení, s výjimkou ustanovení § 800 odst. 1.

(2) Dítě, které bylo osvojeno partnerem svého rodiče, má postavení společného dítěte partnerů.

(3) Je-li osvojitel partnerem jednoho z rodičů osvojení, nedotýká se osvojení příbuzenského poměru mezi osvojením a tímto rodičem i jeho příbuznými, ani práv a povinností vyplývajících z tohoto poměru.

(4) Na výkon rodičovské odpovědnosti po zrušení partnerství se použijí obdobně ustanovení o výkonu rodičovské odpovědnosti po rozvodu manželství⁶⁵. Tato novela by registrovaným partnerům nově umožňovala osvojení dítěte svého partnera, které by po osvojení mělo postavení společného dítěte partnerů. Novela tedy navrhuje uzákonění second-parent adoption. Možným důvodem pro vznik tohoto návrhu může být dřív pospaný rozsudek ESLP ve věci X a ostatní proti Rakousku. Návrh novely je datován rokem 2014, tedy rok po vydání rozhodnutí ESLP.

Jde o další posun v problematice odlišnosti registrovaného partnerství od manželství. Novela dopadá na případy, kdy jeden nebo i oba, registrovaní partneři mají své dítě zpravidla z předešlého vztahu, které žije s partnery ve společné domácnosti. Doposud je situace taková, že druhý partner nemá k dítěti žádná práva, figuruje pouze jako osoba dítěti blízká. To znamená, že tento druhý partner není informován v případě, že dítě jeho partnera například skončí v nemocnici, nemá žádná rodičovská práva v případě smrti rodiče dítěte, ani jinak oficiálně nefiguruje v životě dítěte, není jeho zákonným zástupcem, a to i přes to, že žijí i mnoho let ve společné domácnosti. A tento partner považuje dítě svého partnera citově za své a dítě tohoto partnera vnímá jako rodiče. A to ačkoliv zákon o Reg. partnerství v § 13 odst. 3 zavazuje partnera sdílejího společnou domácnost povinností podílet se na výchově dítěte a ochranou vývoje nezletilého dítěte.

⁶⁴ Sněmovní tisk 320/0, část č. 1/4, Novela z. o registrovaném partnerství. [online]. psp.cz, 12. září 2014. [cit. 11. dubna 2016]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=320&CT1=0>>.

⁶⁵ Tamtéž.

V poslední době také vzrůstá počet stejnopohlavních rodin, které vychovávají dítě ne z předchozího vztahu, ale z tohoto trvajících vztahu, na základě umělého oplodnění skutečného v cizině, či skrze náhradní matku. I v tomto případě je možné, aby v rodném listě dítěte byla zapsána jen jedna osoba tvořící stejnopohlavní pár, na základě problematiky zmíněné výše v případě Lukase Dixen Ambrože. Dítě tak de facto vyrůstá ve své původní rodině, ale de iure je jen jeden člen tohoto homosexuálního páru jeho rodičem. Což dítě po většinu doby nevnímá, jelikož se mu dostává lásky, péče a výchovy od obou jeho rodičů, není rozhodné, zda jde o dvě ženy, nebo dva muže, ale může se stát, že nastane situace, kdy i dítě samo pocítí rozdíl v tom, že jeden z nich není jeho rodičem i de iure v případě, kdy je potřeba, aby za dítě jednal, nebo jinak vystupoval jako zákonný zástupce nezletilého.⁶⁶

Novela je k dnešnímu dni⁶⁷ v prvním čtení v Poslanecké sněmovně České republiky, v tomto stavu se nachází již od 11. září 2014, kdy byl návrh předložen Poslanecké sněmovně ČR poprvé. I ze zdlouhavosti tohoto procesu je patrné, že i tento posun je velkým krokem pro naši společnost. Z výše uvedeného vyplývá i to, že problematika homoparentálních rodin a adopce registrovanými partnery je velice aktuálním a ožehavým tématem. Česká republika by přijetím této novely následovala hned několik vyspělých evropských zemí, ve kterých je osvojení dítěte partnera či partnerky, umožněna (např. Španělsko, Rakousko, Dánsko, Francie, Německo, Velká Británie, Norsko, Finsko, nebo Švédsko).⁶⁸

2.5 Úvahy de lege ferenda

Na tomto místě bych ráda nastínila mé úvahy de lege ferenda, a to v návaznosti na výše zmíněnou právní úpravu, judikaturu i navrhované legislativní změny. Z mého pohledu je nutné vzít v potaz nejen historii této problematiky, ale zároveň i vývoj společnosti, a to jak v České republice, tak i v Evropě resp. Evropské unii, jíž jsme součástí, ale také vývoji v celém světě. Doba, kdy homosexualita byla naprostým tabu, ba trestným činem jsou minulostí. Moderní společnost je mnohem otevřenější a přístupnější, a to by se mělo odrážet také v legislativě. Za předpokladu přijetí novely zákona o Reg. partnerství, by došlo k velkému posunu. Byl by to

⁶⁶ Důvodová zpráva k návrhu novelizace zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. [online]. psp.cz, 12. září 2014. [cit. 15. dubna 2016]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=320&CT1=0>>.

⁶⁷ 15. dubna 2016

⁶⁸ Důvodová zpráva k návrhu novelizace zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. [online]. psp.cz, 12. září 2014. [cit. 15. dubna 2016]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=320&CT1=0>>.

další krok po uzákonění registrovaného partnerství v roce 2006. Nicméně pro opravdovou rovnoprávnost homosexuálních jedinců, by to neměl být krok poslední.

Dalším z kroků by měla být také možnost registrovaných partnerů společně osvojit dítě, tedy nejen dítě svého partnera, ale i dítě cizí, takové, které se nachází v náhradní ústavní péči. Za krok vpřed považuji i výše zmiňované, Ústavním soudem zrušené, ustanovení zákona o registrovaném partnerství. Byla by tím naplněna absolutní rovnoprávnost mezi homosexuálními a heterosexuálními páry. Mohlo by dojít ke snížení počtu dětí v ústavních zařízeních, nicméně nejde o závratná čísla, která by se dala považovat za hlavní důvod pro umožnění osvojení pro registrované partnery. Jde primárně o rovnost a naplnění ústavních základů obsažených v LZPS. Otázka je však taková, zda by tím bylo vyhověno také dítěti, či jsou děti ochotné vyrůstat v homoparentálních rodinách? Je na tyto změny připravena česká společnost? Je více než možné, že děti vyrůstající bez rodičů by nechtěly žít s homosexuálními rodiči a raději by zůstaly bez domova.⁶⁹ Zvažme také možnost, zda registrovaní partneři vůbec mají zájem o tento druh adopce, protože pokud by zde byla již několikrát zmiňovaná novela zákona, můžeme předpokládat, že pro registrované partnery by bylo prvořadé mít své vlastní dítě, následně osvojené partnerem, před osvojením dítěte, které je například v dětském domově.

Pokud shrnu předchozí myšlenky a argumenty, vyplývá mi z toho jediné, odstranění tohoto konkrétního druhu diskriminace vůči registrovaným partnerům je v moderní společnosti potřeba. Rovná práva jsou jedním z nejčastěji diskutovaných témat a právo na rodinu a rodinný život nelze vyloučit. Z tohoto hlediska považuji uzákonění možnosti společného osvojení pro registrované partnery za potřebné, vždy však s ohledem na základní principy ochrany dítěte, jako je blaho dítěte. Mezikrokem v oblasti osvojení nezletilého dítěte by pak mohlo být uzákonění osvojení partnerem rodiče. V tomto směru musíme stále posuzovat, zda život v homoparentální rodině, či registrovaném partnerství má vliv na vývoj dítěte. A zda je v souladu s blahem nezletilého.

Odborná literatura v tomto směru stále upozorňuje na stálost rodinného prostředí vytvořeného tradiční formou rodiny. Odhlédneme-li od přemílaného tvrzení o tradiční rodině tvořené mužem a ženou. Dospějeme k tomu, že takováto rodina má být tvořena milujícími rodiči, kteří spolu uzavřeli formální svazek na důkaz trvalosti a vážnosti jejich soužití, a dalšími příbuznými. Uzákoněním možnosti osvojení označované jako second-parent adoption by se dosáhlo také vyššího počtu formálně uzavřených svazků, v tomto případě registrovaných

⁶⁹ OLŠER, Břetislav. *Otázka adopce homosexuálů*. [online]. skutecnosti.cz, 25. listopadu 2014. [cit. 16. dubna 2016]. Dostupné na < <http://skutecnosti.cz/dite-prostitutem-proc-ne-a-jeho-adopce-homosexually-ani-omylem/>>.

partnerství. Česká právní úprava neumožňuje osvojení nezletilého dítěte partnerem rodiče v případech kohabice dvou osob, byť je tato trvalá a jakkoliv pevná. Na second-parent adoption by tak ve své podstatě bylo pohlíženo obdobně jako na svazek manželský muže a ženy.

Existuje několik nezávislých amerických, kanadských či australských studií věnujících vlivu výchovy homosexuálních rodičů na vývoj dětí. Z těchto studií vyplývá, že není žádný důkaz potvrzující vliv výchovy na psychický, mravní, či fyzický vývoj dítěte v homoparentálních rodinách, nebo jinou spojitost mezi sexuální orientací rodičů a prospěchem dětí. V tomto směru byly výsledky všech studií shodné.

Naopak vědci zjistili, že dětem prospívá výchova v kompletní rodině, která poskytuje správný náhled dítěte na funkční rodinné prostředí, nezbytnou komunikaci mezi členy rodiny, navazování rodinných vztahů. A která dětem vštěpuje správné hodnoty pro budoucí život, bez ohledu na sexuální orientaci. Tyto děti pak zpravidla nejsou izolovány od běžných vztahů a rolí mezi mužem a ženou díky rodině, případně rodinným přátelům. Žádný z pediatričů a psychologů provádějící tyto dlouholeté a poměrně rozsáhlé studie nezaznamenal odlišnosti ve vývoji dětí vyrůstajících v homoparentálních rodinách. Stejně tak nebylo prokázáno žádné riziko hrozící dětem, naopak se tito rodiče svými kvalitami ve výchově musí vypořádat s více problémy z důvodu diskriminace a společenských předsudků.⁷⁰ Tito rodiče pak zpravidla více dbají na to, aby dětem poskytli náhled na co nejrozmanitější funkčnost lidských vztahů. Studie také uvádí, že lesbické ženy měly větší potřebu svým dětem naskytnout náhled na mužskou roli v jejich životě. Na závěr bych ráda podotkla, že studie zpracované Americkou pediatričskou asociací neprokázaly žádný vliv na genderovou identitu dítěte vyrůstající v homoparentální rodině a děti byly v tomto rodinném prostředí stejně společensky a psychicky vyrovnané jako děti z heterosexuálních rodin.⁷¹

Pro srovnání bych uvedla i postoj německého Spolkového ústavního soudu, dle jehož názoru je pro výchovu dítěte rovnocenné prostředí registrovaného partnerství s manželstvím mezi mužem a ženou.⁷² Závěrem tak můžeme zkonstatovat, že to, že dítě je vychováno v registrovaném partnerství či jiném homosexuálním svazku, nemá žádný vliv na případnou budoucí homosexualitu, nebo heterosexualitu dítěte. Není žádným způsobem prokázáno, že

⁷⁰ TOMĚŠ, Petr. *Adopce dětí homosexuálními páry se ve světě považuje za zcela normální*. [online]. blisty.cz, 15. února 2010. [cit. 16. dubna 2016]. Dostupné na <<http://www.blisty.cz/art/51232.html>>.

⁷¹ SOKOLOVÁ, Věra. „A co děti?“, gay a lesbické rodičovství. In FORMÁNKOVÁ, Lenka, RYTÍŘOVÁ, Kristýna (ed). *abc feminismu*. Brno: NESEHNUTÍ Brno, 2004, s. 81-96.

⁷² Rozsudek Spolkového ústavního soudu Spolkové republiky Německo BvL 1/11 a 1 BvR 3247/09 ze dne 19. února 2013

rodič homosexuál principiálně vychová homosexuální dítě. Obdobně jako nelze vyloučit, že heterosexuální rodiče vychovají homosexuálně orientované dítě.

V úplném závěru této kapitoly bych ráda jen krátce zmínila, že mé návrhy v oblasti *de lege ferenda* nejsou vyčerpány. Nezmiňuji všechny, které by byly vhodné v rámci problematiky registrovaného partnerství, ale pouze ty, které úzce souvisí s problematikou mé diplomové práce. Pokud bychom se zamysleli nad ostatními rozdílnostmi mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím, jsou zde další problematické právní oblasti, kdy rozdílnost v přístupu k těmto druhům legálního soužití může tvořit problémy. Hovořím zde například o právu dědickém, nebo správě společného majetku mezi manžely/partnery.

3 Možnosti péče o děti registrovaných partnerů v České republice

V této kapitole mé práce bych se již naplno ráda věnovala možnostem péče o děti registrovaných partnerů v České republice. Věnovat se budu převážně těm možnostem, které jsou partnerům odpírány, znemožněny, či existují-li pro partery nějaká omezení. V první řadě se budu věnovat osvojení. Jde dle mého názoru nejen o řešení, které nejlépe nahrazuje partnerům pocit kompletní rodiny, ale navíc prošlo v posledních měsících změnou, která je dalším krokem ke zrovnoprávnění registrovaného partnerství vůči soužití heterosexuálnímu. Touto změnou je právě výše zmíněný nálezn Ústavního soudu ČR⁷³, který ke 22. červenci 2016 zrušil často kritizovaný a diskutovaný §13 odst. 2 zákona o Reg. partnerství.

3.1 Osvojení

Otázka osvojení, v souvislosti s registrovaným partnerstvím, je otázkou v první řadě politickou. Stejně tak, jako homosexuální svazky a jejich podoby samy o sobě. Tyto podoby stejnopohlavních svazků a práva s nimi spojená jsou odlišná i ve státech, které vykazují určité podobnosti, svou velikostí, státním zřízením, ale i ve státech spadajících pod určité jednotné politické zřízení, jakou jsou například státy ve Spojených státech amerických, nebo ty, jenž jsou součástí Evropské unie.

V České republice jsme v tomto směru zaznamenali poslední změnu k 22. červenci 2016. K tomuto dni byl ze zákona o Reg. partnerství vypuštěn již několikrát zmiňovaný § 13 odst. 2 na základě nález Ústavního soudu ČR. Zrušené ustanovení v poměru speciality k občanskému zákoníku bránilo registrovaným partnerům v osvojení. § 800 občanského zákoníku stanoví, že osvojitelé se mohou stát manželé, nebo jeden z nich, výjimečně i jiná osoba, tento výčet již nadále není omezen ustanovením § 13 odst. 2 zákona o Reg. partnerství, který uváděl, že registrované partnerství je registrovaným partnerům překážkou v možnosti stát se osvojitelem. Z aktuálně účinného znění zákona o Reg. partnerství tak vyplývá, že registrované partnerství již nadále není překážkou pro tzv. individuální osvojení nezletilého. Změna zákona je datována k 22. červenci 2016, zákon byl změněn nálezem Ústavního soudu č. 234/2016 Sb., ze dne 14. června 2016, sp. zn. PL. ÚS 7/15, který hovoří o důvodech této změny.

Navrhovatelem byl v tomto případě Městský soud v Praze na základě rozhodnutí odboru sociální péče a zdravotnictví Úřadu městské části Praha 13, který rozhodl o zastavení žádosti o zařazení žadatele do seznamu osob vhodných stát se osvojitelem, pana Ing. P.L.. Již navrhovatel

⁷³ Nález Ústavního soudu č. 234/2016 Sb., ze dne 14. června 2016, sp. zn. PL. ÚS 7/15

ve svém návrhu namítá, že občanský zákoník sám o sobě nevyklučuje možnost, aby se osvojitelem stal některý z registrovaných partnerů. Avšak speciální ustanovení zákona o Reg. partnerství tuto možnost zapovídá, aniž by vhodnost konkrétní osoby pro výchovu a péči o dítě byla prověřována. Poukazuje na neodůvodněnost rozdílného přístupu k registrovaným partnerům vůči osobám s homosexuální orientací bez zákonně uzavřeného partnerství.

Na návrh Ústavního soudu se dále vyjádřily obě komory Parlamentu České republiky, obě shodně o zákonnosti přijetí zákona o Reg. partnerství v roce 2006. Svého práva stát se vedlejším účastníkem řízení využila Veřejná ochránkyně práv, jejíž vyjádření se obsahově shodovalo s argumenty navrhovatele. Shodně se svými dřívějšími názory⁷⁴ vyjádřila řekněme ne zcela souhlasný postoj s právní úpravou.

Z vlastní argumentace Ústavního soudu pak vyplývá, že není zcela jasné, z jakého důvodu zákonodárce odlišil registrované partnerství od jiného způsobu kohabitace stejnopohlavních párů. S přihlédnutím na relevantní judikaturu, Ústavní soud předkládá neakceptovatelnost diskriminačního přístupu k osvojení, s ohledem na konkrétní skupiny osob. Přičemž napadené ustanovení vytvářelo rozdíly mezi dvěma skupinami homosexuálně orientovaných osob, mezi osobami formálně registrovanými a těmi, kteří tuto možnost nevyužili, avšak jim bylo zachováno právo stát se alespoň jednotlivě žadateli o osvojení.

Shodně s navrhovatelem a Veřejnou ochránkyní práv shledal Ústavní soud neodůvodněnost, nelogičnost, nesrozumitelnost a iracionálnost napadeného ustanovení, bez racionálního důvodu v době jeho přijetí. Poukázal také na to, že registrované partnerství je zákonem povolené jednání, které by nemělo být důvodem odlišného přístupu. Nesourodost spatřoval také v tom, že zákonodárce zcela nepochybně bere na vědomí existenci stejnopohlavních párů, v nichž jsou společně vychovávány děti,⁷⁵ a zároveň zapovídá možnost osvojení, pokud takovýto pár formálně uzavřel registrované partnerství. Na základě této argumentace shledal Ústavní soud napadené ustanovení za rozporné s některými základními lidskými právy a zároveň za diskriminační. Z tohoto důvodu zrušil ustanovení o zákazu osvojení v registrovaném partnerství.⁷⁶

Nemožné však pro partnery zůstává osvojení dítěte druhého partnera, které by úředně mělo postavení dítěte společného. V případě individuálního osvojení rozhoduje soud o výmazu

⁷⁴ ŠABATOVÁ, Anna. *Nemožnost osvojení dítěte z důvodu uzavření registrovaného partnerství* [online]. ochrance.cz, 31. července 2014. [cit. 28. října 2016]. Dostupné na <<http://www.ochrance.cz/aktualne/tiskove-zpravy-2015/nemoznost-osvojeni-ditete-z-duvodu-uzavreni-registrovaneho-partnerstvi/>>.

⁷⁵ Viz: § 13 odst. 3 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁶ Nález Ústavního soudu č. 234/2016 Sb., ze dne 14. června 2016, sp. zn. PL. ÚS 7/15

matričního zápisu o druhém rodiči. Nezletilé dítě by tak získalo jediného osvojitele/rodiče, a ač by byl partnerem rodiče biologického, ten by musel být z matriky vymazán. Zároveň je při osvojení vyžadován souhlas rodiče. V tomto případě mohou nastat dvě situace související se souhlasem rodiče nezletilého dítěte. V případě prvním jde o souhlas rodiče dítěte, který tvoří pár s tímto případným osvojitelem, zde je nepochybně jisté, že tento by souhlas k osvojení neudělil. V případě druhém to je druhý rodič dítěte, který nesmí být opomenut, je-li rodičem dle úředního matričního záznamu.

Pokud stále hovoříme o kýženém osvojení partnerem rodiče, tedy tzv. second-parent adoption, je tento institut v účinné české právní úpravě vyhrazen zásadně manželům. Nevztahuje se tedy ani na registrované partnerství, ani jiný způsob kohabitace stejnopohlavních párů, ale současně ani párů heterosexuálních žijících mimo svazek manželský.⁷⁷ A stejně tak, už i z dikce občanského zákoníku, ze znění § 800 vyplývá, že tzv. společné osvojení nezletilého dítěte bude nadále výhradně určeno manželům. Ačkoliv česká legislativa uznává registrované partnerství jako stálý a formální svazek dvou osob a ve velké části jej řadí na roveň s manželstvím, v tomto případě není možné obdobného užití také pro registrované partnerství. V § 3020 občanského zákoníku není zahrnuta část druhá zákona, jejíž součástí jsou ustanovení týkající se osvojení. Nelze tak ustanovení o osvojení obdobně užít i pro registrované partnerství. Což potvrzuje mé tvrzení o výhradnosti společného osvojení pro svazek manželský. Tedy se jedná o nemožnost osvojení v případě, kdy bezdětný registrovaný pár chce společně osvojit nezletilé dítě.

V tuto chvíli by bylo vhodné se zamyslet nad několika možnostmi, které by v teoretické rovině mohly nastat. Bereme-li rigidně v úvahu účinné znění zákona o Reg. partnerství, jedinou odlišností, která poslední změnou zákona nastala, je možnost individuálního osvojení jedním registrovaným partnerem. Vezmeme-li však v úvahu také znění navrhované novely zákona o Reg. partnerství naskýtá se zde možnost, že v případě individuálního osvojení jedním z partnerů, případně i takového osvojení před vznikem registrovaného partnerství, by měl druhý partner možnost následného osvojení dítěte svého partnera (tzv. second-parent adoption). Čímž by v teoretické rovině bylo dosaženo společného rodičovství registrovaných partnerů.

Připravovaná novela se vztahuje na ustanovení občanského zákoníku o osvojení s výjimkou § 800. Sama důvodová zpráva⁷⁸ k navrhované novele zákona o Reg. partnerství uvádí,

⁷⁷ Nález Ústavního soudu č. 44/2016 Sb., ze dne 19. listopadu 2015, sp. zn. 10/15

⁷⁸ Důvodová zpráva k návrhu novelizace zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. [online]. psp.cz, 12. září 2014. [cit. 15. dubna 2016]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=320&CT1=0>>.

že jde o jakousi výjimku, to však považuji za neaktuální vzhledem ke stavu od 22. července 2016. Dále také uvádí výhody, respektive nevýhody nynější právní úpravy nastíněné výše, jako například výkon rodičovských práv vůči dítěti partnera bez právního podkladu, které hovoří pro přijetí návrhu změny zákona o Reg. partnerství.

Samozřejmě nelze obejít další ustanovení občanského zákoníku, které se vztahují ke všem formám osvojení. V prvé řadě pak § 809, který hovoří o nutnosti souhlasu rodičů s osvojením. Tedy nejen rodiče žijícího s novým partnerem, který hodlá nezletilé dítě osvojit, ale také druhého rodiče zapsaného v rodném listě. Odlišná situace nastane v případě, že v rodném listě nezletilého druhý rodič uveden není, v tomto případě jde o situaci řekněme jednodušší. Dalším neméně podstatným ustanovením je § 806, hovořící o osobním souhlasu osvojovaného nezletilého dítěte. Jehož souhlas je vyžadován, dosáhlo-li nejméně dvanácti let věku. § 804 vylučuje osvojení mezi příbuznými v přímé linii a mezi sourozenci. Těmto osobám jsou vyhrazeny jiné instituty péče o dítě. Dalšími podmínkami obsaženými v §§ 803 a 802 je podmínka nenabytí plné svéprávnosti osvojovaného nezletilého dítěte. A zároveň dostatečný věkový rozdíl mezi osvojencem a osvojitelem, ten by neměl být menší než 16 let. Hranice 16 let může být nedodržena jen ve výjimečných případech, kdy by osvojení s menším věkovým rozdílem bylo v zájmu dítěte a opatrovník zastupující dítě v řízení by k takovému osvojení udělil souhlas. Samozřejmě všechny výše zmíněné podmínky je třeba naplnit nejen v případě second-parent adoption, ale i při individuálním a společném osvojení.

Poslední situací, kterou bych zmínila jen krátce, je možnost společného osvojení registrovanými partnery. Jak bylo již řečeno, otázka společného osvojení náleží výhradně manželům. Na toto ustanovení se zároveň nevztahuje pravidlo určující obdobné užití občanského zákoníku pro registrované partnerství. Z mého pohledu tak jde o velký krok ze strany zákonodárců, jehož uskutečnění v blízké budoucnosti pravděpodobně realizováno nebude. Tento druh osvojení lze považovat za určitý druh náhradní rodinné péče, kdy dva manželé osvojují dítě cizí, v jehož životě zpravidla dosud žádným způsobem nefigurovali.

Na druhé straně existuje možnost mezinárodních osvojení zaručená Haagskou úmluvou o ochraně dětí.⁷⁹ Jejímž zprostředkovatelem je v české republice Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně. V tomto druhu osvojení nehraje klíčovou roli státní občanství osvojence a osvojitele, nýbrž jejich „obvyklé bydliště“. V případě mezinárodního osvojení by tak registrovaní partneři mohli na základě cizího účinného práva osvojit dítě v cizině a poté jej vychovávat v České republice. Obávám se však, že i tento způsob osvojení s sebou přináší

⁷⁹ Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení z 29. května 1993

komplikace. Dle mého názoru by nastal úřední problém, stejně jako tomu bylo ve výše zmíněném případě Lukase Dixena Ambrože.

Řešení tohoto problému s sebou přináší změna principu zapisování osob do matrik. V případě vydání rodného listu se konkrétně jedná o kolonky matka a otec v knize narození. Na základě v ní učiněného zápisu je následně vydán rodný list. Dle §§ 14 a 29 zákona č. 301/2000 Sb. o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících předpisů, ve znění pozdějších předpisů, se do knihy narození a rodného listu zapisují mimo jiné údaje o rodičích, v případě osvojení pak o osvojiteli, popřípadě osvojitelích. Zákon tak výslovně neuvádí striktní pojem matka a otec, nýbrž rodiče. Nebrání tak nic užití pojmů „rodič 1 a rodič 2“. Což stírá problém stejnopohlavních párů, který jsem zmiňovala již výše.

Česká právní úprava uskutečňuje změny, které jsou vyžadovány na základě faktického stavu ve společnosti. Považuji za potřebné, aby dění ve společnosti, evropské, ale převážně pak české, bylo účinně reflektováno mocí zákonodárnou a také v politickém dění. Od roku 2006 se situace změnila nejen v postoji společnosti vůči stejnopohlavním párům, ale také ve způsobu soužití osob. Prokazatelně existují stejnopohlavní páry vychovávající ve společné domácnosti děti. Mimo jiné se snižuje počet párů uzavírajících manželství, tedy roste počet rodin bez sezdání, včetně rostoucí míry rozvodovosti.⁸⁰ Což ve své podstatě bourá zažitě představy o tradiční rodině, která je nejdennkrát zmiňována v souvislosti s vhodným prostředím pro výchovu dětí.

Zároveň si dovoluji tvrdit, že předchozí úprava registrovaného partnerství (před změnou datovanou k dni 22. července 2016) mohla homosexuální páry odrazovat od uzavírání legálních svazků. Partneři, kteří plánovali uskutečnit individuální osvojení, cíleně nevstupovali do registrovaného partnerství, což dle mého názoru mohlo mít nemalý podíl v celkovém počtu uzavřených registrovaných partnerství od roku 2006. A to následně přispělo k celkovému počtu legálně nesezdaných párů a neoficiálních svazků, pečujících o děti.

3.2 Náhradní rodinná péče

Instituty náhradní rodinné péče jsou vůči registrovaným partnerům a stejnopohlavním párům celkově podstatně příznivější než v případě osvojení nezletilého. Možnosti, které se registrovaným partnerům naskýtají, jsou v tomto případě překvapivě pestré. Ve spojení s

⁸⁰ KOHOUTOVÁ, Iva: *Socio-demografická homogamie sezdáných a nesezdáných párů* [online]. ČSÚ, 9. dubna 2014 [cit. 27. října 2016]. Dostupné na: <<https://www.czso.cz/csu/czso/socio-demograficka-homogamie-sezdanych-a-nesezdanych-paru-1993-2012-muq0bgnsr3>>.

registrovaným partnerstvím se ne příliš často hovoří o těchto všech typech náhradní rodinné péče, které jim nejsou odpírány.

3.2.1 Svěření dítěte do péče jiné osoby

Osobou, jíž je soudem svěřeno dítě do péče, tzv. pečující osoba, je vykonávána tato funkce v případě, kdy o dítě nemohou osobně pečovat rodiče, ani případný poručník. Občanský zákoník v ustanoveních týkajících se tohoto institutu zásadně užívá jednotného čísla, tedy jde o jednu pečující osobu, jíž je dítě svěřeno. V tomto případě náhradní rodinné péče soud upřednostní při určování pečující osoby příbuzné a osoby blízké, před jinými osobami.

Pečující osoba musí zaručovat svým způsobem života řádnou péči o dítě, povinným znakem je dále souhlas této osoby a její bydliště na území České republiky. Konkrétní práva a povinnosti pečující osoby stanoví soud. Není-li o právech a povinnostech soudem rozhodnuto, vykonává pečující osoba v souladu s účelem svěřeneckví osobní péči o dítě. Je-li to možné s ohledem na možnosti, schopnosti a majetkové poměry rodičů, určí soud i výši výživného na nezletilé dítě.

Z dikce občanského zákoníku ani zákona o Reg. partnerství nevyplývá nemožnost svěření dítěte do péče registrovanému partneru. Jak bylo výše zmíněno, jedná se o jednoho z registrovaných partnerů, což je nutno chápat z jazykové formy, která byla zákonodárcem použita. Jediným přílehlavým ustanovením zákona o Reg. partnerství je § 13 odst. 3, který uvádí povinnost druhého partnera podílet se na výchově dítěte, o něž partner pečuje. Sdílí-li s nimi společnou domácnost.⁸¹

3.2.2 Pěstounská péče

Podmínky pro svěření dítěte do pěstounské péče se ve své podstatě shodují s podmínkami svěřeneckví, jsou jimi nemožnosti péče rodičů, bydliště na území České republiky, souhlas pěstouna, přednost pěstounské péče před ústavní výchovou. Rodičům zůstávají zachována práva a povinnosti rodičovské zodpovědnosti vyjma těch, které určí soud. Tyto pak náleží pěstounovi, či pěstounům. Soud může nezletilé dítě svěřit do pěstounské péče i na přechodnou dobu.

Hovoříme-li o osobě pěstouna, tedy osobě pečující o dítě soudem mu svěřené do pěstounské péče, zákon odlišuje pěstounství jedné osoby a společnou pěstounskou péči. § 964 občanského zákoníku stanovuje jako podmínku společného pěstounství, manželství. I v tomto případě, stejně jako v případě společného osvojení, zákon vyhrazuje společnou péči o nezletilé dítě pouze manželství, tedy formálnímu, tradičnímu, zákonnému svazku muže a ženy. Již dříve

⁸¹ WESTPHALOVÁ, Lenka. *Rodinné právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 328 s., s. 279-282.

jsem dospěla k závěru, že v tomto případě nelze dosadit místo manželství registrované partnerství. Závěrem tak zbývá pouze říct, že registrovaní partneři nemají možnost společného výkonu pěstounské péče.⁸²

V případě individuální pěstounské péče, vykonávané jedinou osobou, nevyplývá ze zákona ani odborné literatury překážka, kterou by tvořilo uzavřené registrované partnerství. Registrované partnerství nebrání tomu, aby se osoba stala zájemcem o svěřeni nezletilého dítěte do pěstounské péče. Zvláštním druhem pěstounské péče je pěstounská péče na přechodnou dobu, v tomto případě je nutné, aby případní pěstouni byli evidováni v seznamu osob vhodných pro výkon pěstounské péče na přechodnou dobu. V tomto případě nastupuje evidence osob jako další podmínka pro svěřeni dítěte.

V České republice je znám jeden případ pěstounské péče vykonávané registrovanými partnery. Jde o registrovaný pár dvou homosexuálních mužů. Pan Vladimír Patera a František Baďura se stali pěstouny před čtyřmi lety. Oba muži byli pečlivě posuzováni, zda odpovídají požadavkům svěřeni dítěte do pěstounské péče a požadavkům k jejímu řádnému výkonu. Z výše uvedeného plyne, že se mohlo jednat pouze o individuální pěstounství jednoho z mužů. Prvním svěřeným dítětem se stal handicapovaný Kryštof, který do té doby vyrůstal v ústavní péči.

Oba muži museli svou domácnost a rodinný život přizpůsobit také handicapu malého chlapce. O handicapu chlapce věděli předem, což bylo také součástí posudku psychologa. Ten uvedl, že vzhledem ke specifickým potřebám těchto dětí je o ně minimální zájem. Pěstouni se později ucházeli i o druhého chlapce, Martina, opět se zdravotními problémy. Na kterého čekali jeden rok, čekací doba v případě Kryštofa byla dokonce dva a půl roku. Aby chlapcům poskytlí řádnou výchovu a péči, i vzhledem k jejich stavu, stali se pěstouny na plný úvazek.

Z vyjádření psychologa vyplývá, že tento přístup chlapcům jen prospívá. V dětském domově by jeho zaměstnanci pravděpodobně neměli dostatek času na řádnou výchovu chlapců. Život s pěstouny pro chlapce označuje za perspektivní i díky péči a péči obou mužů. Čímž přispívají k jejich v budoucnu snazší sociální integraci. Samozřejmě i tento krok se nevyhnul negativním reakcím veřejnosti. Část odborné obce se vyjádřilo, že psychologické testy, jimiž muži museli projít, nejsou dostačující. Prováděné testy by měly být nedostatečně odhalující případné sklony k pedofilii. Nesouhlas se také týkal absentující role ženy při výchově nezletilého dítěte.

⁸² BUBLEOVÁ, Věduna. *Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka*. 3. přepracované vydání. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. s. 7.

Prof. PhDr. Petr Weiss, Ph.D. ve vyjádření k dané situaci uvedl, že v této oblasti již proběhlo velké množství výzkumů a studií. Výzkumy jednoznačně prokázaly, že děti vychovávané stejnopohlavními páry netrpí v prostředí ve kterém vyrůstají. Netrpí poruchami identity, neurotickými obtížemi, ani poruchami sexuální orientace. Naopak vyplynulo, že námitky proti výchově dětí ve stejnopohlavních domácnostech, jsou zpravidla ideologického nebo emocionálního charakteru, bez odborného opodstatnění. Z mého pohledu je dalším možným důvodem stále trvající představa tradiční rodiny, tvořené mužem a ženou.⁸³

3.2.3 Poručenství s výkonem osobní péče

Poručenství se občanský zákoník věnuje v § 928 a následujících. Podobně jako v předešlých institutech náhradní rodinné péče, existují podmínky pro stanovení poručníka nezletilému dítěti. Poručník je stanoven soudem v případě, kdy rodiče nevykonávají vůči dítěti svou rodičovskou zodpovědnost. Do doby rozhodnutí soudu o výkonu poručenství vykonává péči o nezletilého veřejný poručník, tedy orgán sociálně-právní ochrany dětí. Poručník vykonává práva a povinnosti jindy náležející rodiči, mimo povinnosti vyživovací. Jmenovaná osoba může s poručenstvím vyslovit nesouhlas. V souladu se zájmem a blahem dítěte jmenuje soud poručníkem takovou osobu, kterou určili rodiče. Jinak osobu příbuznou, blízkou, ale také jiného vhodného člověka.

Osobě poručníka se věnuje § 932 občanského zákoníku, který dále určuje podmínky pro jmenování. Těmi jsou plná svéprávnost, způsob života zaručující řádný výkon poručnické funkce, shodný zájem dítěte se jmenováním. Ani v tomto případě zákon neuvádí případné výjimky pro osoby s homosexuální orientací ani překážku uzavření registrovaného partnerství. Je tedy vhodné dovést, že registrovaný partner jako jedinec se dle české právního řádu může stát poručníkem nezletilého dítěte.

Podobně jako v případě pěstounské péče a osvojení umožňuje legislativa i společné poručenství. § 932 odst. 2 občanského zákoníku uvádí, že „Do funkce poručníka může soud jmenovat i dvě osoby; budou jimi zpravidla manželé.“ Příslowce zpravidla, tak vyjadřuje hlavní, řekněme i prvotní myšlenku, manželů jako společně jmenovaných osob. Jedná se o pozůstatek minulé právní úpravy, která umožňovala společný výkon poručnické funkce pouze manželům. Nevylučuje však společné jmenování dvou osob stejného pohlaví, tedy i registrovaných

⁸³ *Náhradní rodiče čekali marně, teď je vychovávají dva tátové.* [online]. 15. února 2014 [cit. 10. listopadu 2016]. Dostupné na: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1048342-nahradni-rodice-hledali-marne-ted-je-vychovavaji-dva-tatove>>.

partnerů, vždy však s ohledem na zájmy a blaho dítěte.⁸⁴ Jedná se tak o jedinou možnost výkonu společné péče registrovaných partnerů o nezletilé dítě.

Závěrem bych ráda pouze krátce zmínila možnost českou legislativou neupravenou. Pojem náhradního mateřství, jistě není nikomu cizí. Poskytuje osobám, které uzavřely registrované partnerství, možnost, jak vychovávat vlastní, biologické dítě. Jedinou zmínku o náhradním mateřství obsahuje § 804 občanského zákoníku, jenž vylučuje osvojení mezi osobami příbuznými v přímé linii a mezi sourozenci, s výjimkou právě náhradního mateřství. Který dopadá na případy, kdy by se náhradní matkou stala právě tato žena, která je příbuzným v linii přímé, nebo sourozencem.

Náhradní mateřství neboli mateřství surogátní definuje situace kdy je ženě implementováno oplodněné vajíčko. Tato žena plod donosí a porodí dítě. Český občanský zákoník definuje matku jako ženu, která dítě porodila.⁸⁵ Ideálním následným postupem je právě osvojení dítěte. V případě registrovaného partnerství přichází aktuálně v úvahu pouze osvojení individuální. S tím, že do 22. července 2016 by ani tento postup nebyl možný z důvodu nemožnosti osvojení osobou, která uzavřela registrované partnerství.

Dalším případně možným řešením v případě lesbického páru může být také umělé oplodnění ženy. Zákon o specifických zdravotních službách však stanovuje podmínky pro případné umělé oplodnění ženy. Těmi jsou zdravotní potíže související s neplodností, kdy je málo pravděpodobné nebo zcela vyloučené, aby žena otěhotněla, a jiné způsoby léčby neplodnosti nejsou dostačující. Umělé oplodnění lze provést ženě, jejíž věk nepřekročil 49 let věku, a na základě písemné žádosti muže a ženy.⁸⁶

Z výše uvedeného vyplývá, že asistovaná reprodukce není v České republice určena také stejnopohlavnímu lesbickému páru. Podmínky jasně určují nutnost písemné žádosti muže a ženy, v tomto případě by se tento muž stal otcem dítěte dle § 778 občanského zákoníku. Zbývající možností pro tyto ženy je podstoupení umělého oplodnění v zahraničí. V zemích, které umožňují umělé oplodnění ženám samotným. Velká Británie, nebo například Španělsko lesbickým ženám umožňují podstoupení umělého oplodnění, v případech, kdy se rozhodnou být matkami, i bez přítomnosti a souhlasu muže. Zahraniční zdravotní služby však mohou být značně finančně nákladné.

⁸⁴ HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, 1349 s., s. 1198.

⁸⁵ ŠVESTKA, Jirí a kol. *Občanský zákoník*. Komentář. Svazek II. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, 752 s., s. 352 - 353.

⁸⁶ Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů

4 Srovnání se zahraniční úpravou

Právo na uzavření legálního stejnopohlavního svazku v dnešní době není zaručeno žádnou mezinárodní smlouvou, úmluvou, či deklarací. Státy nemají povinnost přiznat homosexuálům toto právo. Stejně tak není upravena povinnost států povolit osvojení či některou z forem náhradní rodinné péče. Existuje pouze doporučení Evropského parlamentu, týkající se legalizace registrovaných partnerství. Dané doporučení bylo vydáno 8. února 1994, těsnou většinou hlasů se Evropský parlament také usnesl pro možnost osvojení nezletilých dětí stejnopohlavními páry.

V důsledku tohoto doporučení Evropského parlamentu i Česká republika vydala v roce 2006 zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a změně některých souvisejících zákonů. Reakce států Evropy však byla různá. Hned dva sousedící státy České republiky (Slovenská republika a Polská republika) do letošního roku nepřijaly jakoukoliv úpravu formálního soužití homosexuálně orientovaných osob.

Ostatní evropské státy se svou úpravou svazků stejnopohlavních párů různí. Prostudujeme-li podrobněji úpravy států Evropy, můžeme se setkat se třemi typy zemí. Opravdu zajímavý pohled nám naskytne vizualizace rozčlenění těchto států. Evropa je takto rozdělena do tří vertikálních oblastí. Státy, které udělují stejnopohlavním párům totožná práva jako pro páry heterosexuální, tedy možnost uzavřít formální manželský svazek, najdeme v západní části takto rozdělené Evropy. Mezi tyto státy řadíme např. Dánsko, Francii, Španělsko, Velkou Británii. V pomyslném středu pak můžeme najít státy jako Česká republika, Itálie, Německo, či Rakousko. Tyto země umožnily stejnopohlavním párům uzavřít jistou formu legálního soužití, avšak odlišnou od manželství. Zpravidla je takovéto soužití nazýváno registrovaným partnerstvím. Poslední skupinou zemí, jsou ty, které neumožňují stejnopohlavním párům formální soužití. Mimo výše zmíněné sousední státy zde můžeme zařadit také např. Bulharsko, Maďarsko, Chorvatsko a Lotyšsko.⁸⁷

Problematika osvojování stejnopohlavními páry se stejně tak v Evropě různí. Pokud bychom zůstali u dřívější vizualizace, členění na tři vertikální části by bylo v podstatě zachováno. Avšak v prostřední části, která v tomto případě reprezentuje ty státy, které uzákonily pomyslný střed mezi nemožností společného osvojení a možností společného, tedy tzv. second-parent adoption, bychom našli jen velmi málo zemí. Konkrétněji Německo, Švýcarsko a Estonsko. Přílehavější mi proto přijde opět vertikální rozdělení, tentokrát ale na

⁸⁷ *Recognition of same-sex unions in Europe* [online]. [cit. 7. listopadu 2016]. Dostupná na: <https://en.wikipedia.org/wiki/Recognition_of_same-sex_unions_in_Europe>.

poloviny. První, západnější polovina Evropy umožňuje společné osvojení stejnopohlavními páry. Ve větší míře pak jde o státy, které partnerství homosexuálů označují jako manželství a garantují tak stejná práva jako párům v heterosexuálním manželství. Mezi státy umožňující společné osvojení nezletilých dětí stejnopohlavními páry patří Španělsko, Portugalsko, Rakousko, Velká Británie, Dánsko, Norsko, či Švédsko. Od března 2017 mezi ně zařadíme také Finsko. V druhé polovině a nepochybně také větší polovině Evropy není homosexuálním partnerstvím zákonem osvojení umožněno. Jedná se o státy jako např. Itálie, Maďarsko, Polsko, Litva, Lotyšsko. Včetně České republiky.⁸⁸

Nepřísluší mi zde už posuzovat důvody tohoto pomyslného rozdělení Evropy. Pokud jednoznačný důvod vůbec existuje. Zprvu pak připadají v úvahu dle mého názoru důvody např. politické, nebo i náboženské. Situace vy také mohla mít souvislost s vyspělostí daných států. To už však není předmětem této práce.

4.1 Vybrané státy Evropy

4.1.1 Dánsko

Na prvním místě bych zde ráda nastínila právní úpravu Dánska. Dánské království je v problematice rovnoprávnosti homosexuálů zemí významnou, až průkopnickou. Zároveň je tato země dlouhodobě řazena mezi státy Evropy, které ve vysoké míře poskytují a zajišťují ochranu práv dětí.

V roce 1989 se Dánsko stalo první zemí na světě, v níž byly uzákoněny svazky stejnopohlavních párů. Tato úprava umožňovala homosexuálům uzavírat formální svazky podobné manželství. Jednalo se v té době o světový unikát, kdy vzniklo zcela poprvé speciální formální soužití pro homosexuálně orientované osoby.

Zaměříme-li se pak na homosexuály a jejich možnosti péče o děti v Dánsku, i zde se právní úprava postupem času vyvíjela. Zprvu bylo umožněno pouze uzavření formálního partnerství. Bez možnosti péče o děti formou osvojení, či náhradní rodinné péče v podobě například pěstounské péče. Prvním krokem v oblasti osvojení se v roce 1999 stalo uzákonění tzv. second-parent adoption. O deset let později Dánsko stejnopohlavním párům umožnilo osvojení nezletilého dítěte. Pouze o rok později byl přijat zákon, který umožnil společné osvojení dítěte také registrovaným partnerům.

Absolutní rovnoprávnosti v oblasti sexuální orientace bylo dosaženo v Dánsku v roce 2012, kdy byla ukončena možnost uzavření registrovaného partnerství. Dánsko v tomto roce

⁸⁸ *LGBT adoption* [online]. [cit. 7. listopadu 2016]. Dostupná na: <https://en.wikipedia.org/wiki/LGBT_adoption>.

poskytlo stejnopohlavním párům možnost uzavřít manželský sňatek. Na rozdíl od české právní úpravy, které manželství označuje jako „trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví zákon“⁸⁹, se manželství v Dánsku stalo pohlavně neutrálním. Poskytuje tak stejná práva homosexuálům a heterosexuálům.⁹⁰ Závěrem bych ráda podotkla, že i odvážně průkopnická právní úprava prošla jistým vývojem. Práva homosexuálů byla v tomto směru před dosažením rovnoprávnosti, postupně dávkována. Dle mého názoru byly tyto kroky také správným způsobem seřazeny.

4.1.2 Slovenská republika

Českou a Slovenskou republiku pojí nejen společná státní hranice, ale i poměrně nedávná společná historie. Komparace s tímto státem mi proto přijde na místě. Homosexualita není tabu ani na Slovensku.

Právní zakotvení péče stejnopohlavních párů o děti, ani jejich soužití však ve slovenské legislativě nenalezneme. Slovenští zákonodárci nereagovali na doporučení Evropského parlamentu žádným způsobem. Součástí Rady vlády Slovenské republiky nebyl do nedávna ani žádný výbor zastupující osoby s odlišnou než heterosexuální sexuální orientací. Výbor pro práva lesbiček, gejů, bisexuálních, transrodových a intersexuálních osob byl zřízen až v druhé polovině roku 2012, aby chránil osoby s menšinovou sexuální orientací.

Ještě téhož roku Národní rada Slovenské republiky hlasovala o návrhu zákona o registrovaném partnerství. Zákon se však nepodařilo dostatečně prosadit. Pro velmi nízkou podporu ze strany poslanců se zákon nedostal ani do druhého čtení. Konkrétně se pro přijetí zákona vyslovilo pouze 14 poslanců z celkového počtu 129 přítomných.⁹¹ Jeden z poslanců se při tomto hlasování vyjádřil tak, že k registrovanému partnerství na Slovensku může dojít, až budou vyřešeny ekonomické a sociální problémy v zemi. Což může znamenat odložení přijetí legislativy v této oblasti na neurčito.

Dalším krokem v této oblasti bylo konání referenda v únoru roku 2015. Připravované referendum obsahovalo celkem čtyři otázky, avšak jedna z nich byla Ústavním soudem Slovenské republiky označena za protiústavní. V roce 2015 se tak konalo referendum se třemi zbývajících otázkami. Otázky byly formulovány citelně negativně (např. „Souhlasíte s tím, aby párům nebo skupinám osob stejného pohlaví nebylo umožněno osvojení (adopce) dětí a jejich následná výchova?“). I přes podporu prezidenta Slovenské republiky a značné části veřejnosti,

⁸⁹ § 655 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁹⁰ *Welcome to LGBT Denmark* [online]. [cit. 7. listopadu 2016]. Dostupné na: <<http://lgbt.dk/english-2/>>.

⁹¹ Hlasovanie. *Národná rada Slovenskej republiky - hlasovanie poslancov* [online]. 6. listopadu 2012 [cit. 7. listopadu 2016]. Dostupné na : <<http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=schodze%2Fhlasovanie%2Fhlasovanie&ID=31058>>.

přípravy provázela značně negativní a vyostřená atmosféra. Nejednou byly celé přípravy referenda označeny za homofóbní. Odmítavý a nesouhlasný postoj vyjádřily s konáním referenda i mnohé televizní stanice a liberální iniciativy podporující rovnoprávnost všech osob. Své právo volit nakonec využila pouze jedna pětina voličů. Z nichž 93% vyslovalo souhlas s výše citovanou otázkou číslo 2 konaného referenda. Tedy souhlasilo s neumožněním osvojení dětí a jejich výchovou stejnopohlavními páry.⁹²

Dle mého názoru se situace na Slovensku vyvíjí podstatně pomaleji než v České republice. Bez ohledu na výše zmiňovanou judikaturu ESLP a doporučení Evropského parlamentu. Z dané situace jasně vyplývá, že odstranění diskriminačního jednání vůči stejnopohlavním párům, se neseťkává ani s podporou moci zákonodárné a výkonné.

⁹² Slovensko hlasovalo o rodině. *Rodinné listy*, 2015, č. 2, str. 38.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zaměřila na tematiku registrovaných partnerství a konkrétně na možnosti registrovaných partnerů v péči o děti. Jak jsem uvedla již v úvodu mou práci zastihlo rozhodnutí Ústavního soudu České republiky č. 234/2016 Sb., ze dne 14. června 2016, které s účinností k 22. červenci 2016 zrušilo ustanovení § 13 odst. 2 zákona č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství. I toto výše uvedené ustanovení bylo součástí problematiky péče o děti registrovaných partnerů. Práce tak aktuálně zpracovává možnosti registrovaných partnerů od dne 22. července 2016.

V první kapitole jsou krátce zpracovány důležité pojmy. Na prvním místě řadím podkapitulu s názvem registrované partnerství, která definuje právní základ tohoto institutu. Jeho legální definici, podmínky pro vstup do registrovaného partnerství a rozdílnost vůči manželství mezi mužem a ženou. V následující podkapitole je krátce definována péče o dítě, která je pro mou práci taktéž významná. Navazující podkapitoly se již věnují konkrétním možnostem péče o nezletilé dítě, kdy jsem tyto rozdělila na podkapitulu týkající se osvojení a podkapitulu zahrnující instituty náhradní rodinné péče. Osvojení je zařazeno na první místo převážně z důvodu největšího zásahu do života nezletilého, ale i případných osvojitelů, díky statusové změně doprovázející osvojení. Mezi instituty náležející do náhradní rodinné péče jsem zařadila svěřeni dítěte do péče jiné osoby, pěstounskou péči a poručenství s výkonem osobní péče. Zmiňované formy náhradní rodinné péče jsou samostatně a odděleně definovány.

Druhá kapitola mé práce se zaměřuje na právní úpravu přílehlající danému tématu a vybranou judikaturu. Kdy v první řadě píše o příslušných ustanoveních, které jsou součástí ústavního pořádku. Výslovně ustanovení Ústavy České republiky a Listiny základních práv a svobod. Navázala jsem dále zákonnými předpisy dopadajícími na dané téma. Zmíněn je zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích před diskriminací, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Nejrozsáhlejší zpracování se týká zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a změně některých souvisejících zákonů. Již na tomto místě jsem uvedla znění zákona před vypuštěním dnes zrušeného ustanovení. Mimo jiné také pro vizualizaci nastalé změny. Následují významné mezinárodní smlouvy a úmluvy, jimiž je Česká republika vázána, upravující problematiku dětí, nebo diskriminace.

Vybraná judikatura nastiňuje nejvýznamnější rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva se sídlem ve Štrasburku. Ale zároveň i judikát Ústavního soudu České republiky, který zrušil § 13 odst. 2 zákona o Reg. partnerství. Navazující podkapitola se věnuje plánovaným legislativním změnám. Konkrétně pojednává o změně zákona o Reg. partnerství, který by měl

nově obsahovat přidaný § 13a. Na tomto místě jsem po uvedení dopadající právní úpravy včetně judikatury, umístila též mé úvahy de lege ferenda.

Třetí kapitola mé práce se již naplno věnuje rozboru české právní úpravy a jejímu výkladu, zpravidla gramatickému a teleologickému. Shodně s úvodním rozčleněním se věnuji institutům řazeným pod možností péče o dítě. Tyto jsou pak aplikovány konkrétně na registrované partnerství, včetně případného srovnání s manželstvím, ale také s homosexuálně orientovanými páry, jež nevyužily možnosti registrace.

Hovoříme-li o osvojení, tato podkapitola je, právě díky nedávným změnám, rozebrána o něco rozsáhleji. Závěrem jsem zjistila, že společné osvojení je v České republice výhradně určeno manželskému páru. Registrovaným partnerům tedy umožněno není. Tzv. second-parent adoption je opět výlučně možností pro manžele. Tato forma osvojení se opět nevztahuje na registrované partnerství, změnu v tomto směru by mohla přinést novela zákona o Reg. partnerství. Zbývající možností je individuální osvojení, které nově od 22. července 2016 není vyloučeno pro registrované partnery. Je tedy jedinou formou osvojení, dopadající na registrované partnerství.

Podkapitola věnující se náhradní rodinné péči byla opět rozčleněna. Institut svěřením dítěte do péče jiného jednoznačně určuje, že tento je možný pouze pro jednotlivce. Možnost svěřenectví osobě žijící v registrovaném partnerství vyloučena není. Nepřichází však v úvahu možnost společného svěřenectví, bez ohledu na sexuální orientaci nebo uzavření formálně uznávaného svazku dvou osob. Pěstounská péče opět tradičně odděluje individuální péči od péče společné. Kdy v případě společného pěstounství z díkce zákona jednoznačně vyplývá podmínka manželství, nikoliv už jiného druhu soužití dvou osob. Naopak u individuálního pěstounství nevyplývá žádná překážka bránící registrovanému partneru stát se žadatelem o výkon pěstounské péče.

V případě poručenství s výkonem osobní péče je jako v předchozích případech možnost individuálního výkonu funkce neomezena případnou sexuální orientací, či uzavřením legalního svazku. Odlišnost pak přináší díkce občanského zákoníku u možnosti společného poručenství. V tomto případě zákon určuje, že společnými poručníky jsou, nikoliv výhradně, ale zpravidla manželé. Což naskýtá možnost, také pro registrované partnery.

V poslední, čtvrté, kapitole jsem se rozhodla věnovat se některým zahraničním úpravám dané problematiky. Konkrétněji jsem se zaměřila na oblast Evropy, kde uvádím rozličnost právních úprav na jejím území. A to jak pojetí soužití osob stejného pohlaví, ale také jim dané možnosti péče o nezletilé děti. Samostatně jsou rozebrány úpravy dané problematiky v Dánsku,

jako v zemi s vysoce liberálním přístupem k soužití stejnopohlavních párů. A situace na Slovensku, které je naším blízkým sousedem se společnou historií.

Seznam použitých zdrojů

Monografie:

1. BOUČKOVÁ, Pavla a kol. *Antidiskriminační zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 432 s.
2. HRUŠÁKOVÁ, Milana. in: HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z.. *České rodinné právo*. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita a Doplněk, 2006, 400 s.
3. HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, 1349 s.
4. HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Rodinné právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 328 s.
5. MATĚJČEK, Zdeněk a kol. *Náhradní rodinná péče. Průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. 1. vydání. Praha: Portál, 1999, 183 s.
6. NOŽÍŘOVÁ, Jana. *Náhradní rodinná péče*. Praha: Linde, 2012, 94 s.
7. RADVANOVÁ, Senta a kol. *Rodina a dítě v novém občanském zákoníku*. Praha: C. H. Beck, 2015, 216 s.
8. SEDLÁČEK, Jaromír, ROUČEK, František. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému*. Sv. 1. Praha: V. Linhart, 1935, 894 s.
9. ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek II. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, 752 s.
10. WAGNEROVÁ, Eliška a kol. *Listina základních práv a svobod*. Komentář. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s. 2012, 931 s.

Odborné články:

11. BOUČKOVÁ, Pavla. E. B. v. Francie: Je odmítání adopce homosexuálním jednotlivcům diskriminační?. *Jurisprudence*, 2008, č. 2. str. 47.
12. ČECH, Jaroslav., Několik poznámek k majetkovému společenství registrovaných partnerů, *Právní fórum*, 2009, roč. 6, č. 7, s. 268-270
13. FELDMAN, David. Adoption and discrimination: what are convention rights?. *The Cambridge Law Journal*, 2008, roč. 67, č. 3, str. 481-483.
14. OTÁHALOVÁ, Lucie. Evropský soud pro lidská práva vydal zásadní rozhodnutí k adopcím dětístejnopohlavními páry. *Bulletin centra pro lidská práva a demokratizaci*, 2013, roč. 5, č. 3, str. 11-13.

15. SOKOLOVÁ, Věra. „A co děti? “: gay a lesbické rodičovství. In FORMÁNKOVÁ, Lenka, RYTÍŘOVÁ, Kristýna (ed). *abc feminizmu*. Brno: NESEHNUTÍ Brno, 2004, s. 81-96.
16. Slovensko hlasovalo o rodině. *Rodinné listy*, 4. roč., 2015, č. 2, str. 38.

Judikatura:

17. Nález Ústavního soudu č. 44/2016 Sb., - Nález Ústavního soudu ze dne 19. listopadu 2015 sp. zn 10/15
18. Nález Ústavního soudu č. 234/2016 Sb., ze dne 14. června 2016, sp. zn. PL. ÚS 7/15
19. Rozhodnutí ESLP ze dne 22. ledna 2008, *E.B. v. Francie* (stížnost č. 43546/02)
20. Rozhodnutí ESLP ze dne 26. února 2002, *Fretté v. Francie* (stížnost č. 36515/97)
21. Rozhodnutí ESLP ze dne 2. března 2010, *Kozak v. Polsko* (stížnost č. 13102/02)
22. Rozhodnutí ESLP ze dne 24. června 2010, *Schalk a Kopf v. Rakousko* (stížnost č. 30141/04)
23. Rozhodnutí ESLP ze dne 19. února 2013, *X a ostatní v. Rakousko* (stížnost č. 19010/07)
24. Rozsudek Spolkového ústavního soudu Spolkové republiky Německo, ze dne 19. února, 2013 BvL 1/11 a 1 BvR 3247/09

Právní předpisy:

25. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
26. Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
27. Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 67/1957 Sb. účinném ke dni 30. prosince 1957
28. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
29. Zákon č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém
30. Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
31. Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů
32. Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
33. Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů

34. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte
35. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících
36. Smlouva o Evropské unii [online]. [cit. 12. března 2016]. Dostupné na: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457797620895&uri=CELEX:12012M/TXT>>.
37. Smlouva o fungování Evropské unie [online]. [cit. 12. března 2016]. Dostupné na: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457797760919&uri=CELEX:12012E/TXT>>.
38. Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení z 29. května 1993

Jiné zdroje:

39. BUBLEOVÁ, Věduna a kol. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 3. přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. 60s.
40. BURTON, Neel. *When Homosexuality Stopped Being a Mental Disorder*. In: Psychology Today [online]. 18. srpna 2015 [cit. 7. listopadu 2016]. Dostupné z: <<https://www.psychologytoday.com/blog/hide-and-peek/201509/when-homosexuality-stopped-being-mental-disorder>>.
41. 89/2012 Dz. *Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb.* [online]. Beck-online.cz [cit. 29. února 2016]. Dostupné na < <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam> >.
42. 115/2004 Dz. *Důvodová zpráva k zákonu č. 115/2006 Sb.* [online]. Beck-online.cz [cit. 29. února 2016]. Dostupné na < <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=oz5f6mrqga3f6mjrgvpwi6rnga> >.
43. *Důvodová zpráva k návrhu novelizace zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.* [online]. psp.cz, 12. září 2014. [cit. 15. dubna 2016]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=320&CT1=0>>.
44. FIALA, Josef. *Právníký slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1481 s. [online]. Beck-online.cz [cit. 29. února 2016]. Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembqhfwp64zrguxhezlhxfzxi4tpozqw4zk7obqxe5domvzhg5dwne&groupIndex=0&rowIndex=0>>.

45. Hlasovanie. *Národná rada Slovenskej republiky - hlasovanie poslancov*. [online]. 6. listopadu 2012 [cit. 7. listopadu 2016]. Dostupné na : <<http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=schodze%2Fhlasovanie%2Fhlasovanie&ID=31058>>.
46. *Homoparentalita* [online]. [cit. 15. března 2016]. Dostupné na: <<https://cs.wikipedia.org/wiki/Homoparentalita>>.
47. HRUŠÁKOVÁ, Milana. *Právnícký slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1481 s. [online]. Beck-online.cz [cit. 29. února 2016]. Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembqhf64zrguxha33sovrwk3ttor3gs>>
48. Informace č. 14/2014 - Lukas Dixen Ambrož, nar. 30. 7. 2013 Arcadia, Kalifornie - Spojené státy. Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. kr-olomoucky.cz, 10. září 2014. [cit. 26. března 2016]. Dostupné na <<https://www.kr-olomoucky.cz/stanoviska-ministerstva-vnitra-2014-cl-1443.html>>.
49. Kohoutová, Iva: Socio-demografická homogamie sezdaných a nesezdaných párů [online]. ČSÚ, 9. dubna 2014 [cit. 27. října 2016]. Dostupné na: <<https://www.czso.cz/csu/czso/socio-demograficka-homogamie-sezdanych-a-nesezdanych-paru-1993-2012-muq0bgnsr3>>.
50. *LGBT adoption* [online]. [cit. 7. listopadu 2016]. Dostupná na: <https://en.wikipedia.org/wiki/LGBT_adoption>.
51. *Náhradní rodiče čekali marně, teď je vychovávají dva tátové*. [online]. 15. února 2014 [cit. 10. listopadu 2016]. Dostupné na: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1048342-nahradni-rodice-hledali-marne-ted-je-vychovavaji-dva-tatove>>.
52. OLŠER, Břetislav. *Otázka adopce homosexuálů*. [online]. skutecnosti.cz, 25. listopadu 2014. [cit. 16. dubna 2016]. Dostupné na <<http://skutecnosti.cz/dite-prostitutem-procne-a-jeho-adopce-homosexually-ani-omylem/>>.
53. *Recognition of same-sex unions in Europe* [online]. [cit. 7. listopadu 2016]. Dostupná na: <https://en.wikipedia.org/wiki/Recognition_of_same-sex_unions_in_Europe>.
54. Sněmovní tisk 320/0, část č. 1/4, Novela z. o registrovaném partnerství. [online]. psp.cz, 12. září 2014. [cit. 11. dubna 2016]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=320&CT1=0>>.

55. ŠABATOVÁ, Anna. *Absolutní zákaz osvojení dítěte druhým registrovaným partnerem je diskriminační, vyslovil ESLP ve svém průlomovém rozsudku* [online]. ochrance.cz, 1. března 2013 [cit. 19. března 2016]. Dostupné na : <<http://www.ochrance.cz/diskriminace/aktuality-z-diskriminace/aktuality-z-diskriminace-2013/absolutni-zakaz-osvojeni-ditete-druhym-registrovanym-partnerem-je-diskriminacni-vyslovil-e/>>.
56. ŠABATOVÁ, Anna. *Nemožnost osvojení dítěte z důvodu uzavření registrovaného partnerství* [online]. ochrance.cz, 31. července 2014. [cit. 28. října 2016]. Dostupné na <<http://www.ochrance.cz/aktualne/tiskove-zpravy-2015/nemoznost-osvojeni-ditete-z-duvodu-uzavreni-registrovaneho-partnerstvi/>>.
57. TOMEŠ, Petr. *Adopce dětí homosexuálními páry se ve světě považuje za zcela normální.* [online]. blisty.cz, 15. února 2010. [cit. 16. dubna 2016]. Dostupné na <<http://www.blisty.cz/art/51232.html>>.
58. *Welcome to LGBT Denmark* [online]. [cit. 7. listopadu 2016]. Dostupné na: <<http://lgbt.dk/english-2/>>.

Abstrakt

Má diplomová práce je zaměřena na možnosti péče o děti registrovaných partnerů. V první části mé práce jsem se zaměřila na definování základních pojmů. Konkrétně registrovaného partnerství, péče o dítě, osvojení, poručenství, pěstounské péče a svěření dítěte do péče jiné osoby. Následně jsem se věnovala právním předpisům dopadajícím na dané téma, české právní úpravě, ale i mezinárodní, včetně vybraných soudních rozhodnutí a plánovaných legislativních změn.

Druhá polovina mé diplomové práce je již věnována rozboru účinné právní úpravy České republiky. Je zaměřena na konkrétní možnosti péče o děti v souvislosti s registrovaným partnerstvím. U každé jednotlivé možnosti péče jsou rozebrány podmínky, za kterých je možné tuto vykonávat. A zda tyto splňují také registrovaní partneři. Poslední kapitola obsahuje srovnání s právními úpravami v zahraničí. Podrobněji pak legislativu Dánska a Slovenské republiky.

Abstract

This diploma thesis is focused on the possibilities of registered partners' childcare. In the first part of this work I focused on defining basic terms. Specifically, registered partnership, childcare, tutorship, foster care and entrusting a child to the care of another person. Subsequently, thesis is focused on legislation impinging on this topic, Czech law, but also international conventions and agreements, including selected court decisions and planned legislative changes.

The second half of this thesis is devoted to analysis of the current legislation of the Czech republic. It focused on the specific possibilities of childcare in relation to registered partnership. For each care possibility is analysed conditions under which is possible execute this type of childcare. And whether these will also execute by registered partners. The last chapter contains comparison with the laws in foreign countries. Then more specifically the legislation of Denmark and the Slovak republic.

Seznam klíčových slov

Registrované partnerství, péče o dítě, osvojení, náhradní rodinná péče, poručenství, svěření do péče jiné osoby, pěstounská péče.

List of key words

Registered partnership, childcare, adoption, alternative family care, tutorship, entrusting a child to the care of another person, foster care.